

# MAGYAR LAPOK

XIII. évfolyam, 23 (3479) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

## A szülők figyelmébe

(V. J. Városunk idegzetét egy gyilkosság szomorú, lesújtó borzalma tartja izgalomban. Megdöbbenve vetjük tudomásul, hogy még ilyen is megtörténhetik! Szórakozni sielett a leány s hányszor került izgalomba talán a filmről feléje meredő gyilkosságok átélésében, akkor még nem sejtette hogy egyszer majd ő is a moziiban leli halálát, szomorú körülmények között.)

Az ügy kavarog, izgalommal lesik az emberek a híreket, hogy mikor lesz már bizonyossá, ki a gyilkos. Ha ennek megállapítása még nem is sikerült, a vizsgálat máris megdöbbenítő tényeket tudott megállapítani amit a szülőknek figyelmébe ajánlunk. Hányszor nem tudják megérteni a szülők az iskola szigorúságát, amikor előírják, hogy nem szabad ráogatás és engedély nélkül moziba járnia a gyerekeknek. Ezt nem hiába rendelte el a magyar kulturális kormányzat. A gyermeknek lelki fejlődése szükségessé teszi, hogy ne tegyék ki a gyermeket olyan, zavaró hatásoknak amelyek káros következményekkel lehetnének a gyermek jellemére. Persze, ezeket a hatásokat nem a felnőttek szempontjából kell nézni, hanem a gyermek szempontjából. A felnőttek semmisségnek tűnik fel az, ami a gyermeket zavarja s később nyomokat hagy a lelkében.

A másik, amit szívesen akarunk tenni az hogy bármennyi gondja van is a szülőnek, ne engedje a gyermekét szerteszét kalandozni. Nem a meggyilkolt kisleány szüleitől akarunk most példát venni, hiszen tudomásunk szerint a kisleány édesanyja beteges asszony, aki nem tudta talán még a házi dolgait sem kellőképpen ellátni, az édesapa pedig nem is volt itthon. Németországban dolgozott. Nem is azokról a szülőkről beszélünk akik szintén aggódva hozzák leányukat a rendőrségre, hogy az ő gyermekükkel is furesán viselkedett a szörnyű tény gyanúsítottja. Akiket szerencsétlenül tettek, talán nem is jelentkeztek, mert szegénykeztek, arra akarjuk csupán a szülők figyelmét felhívni, amit ebből az eseményből máris látunk hogy vannak önmagukról megfélelkezett emberek, akik mindenre képesek szenvedélyeik hódolatában. S ezek, mint a szomorú példa mutatja, a gyermeknek mozilátogató szenvedélyét is felhasználják céljaik elérésére. Pedig a gyermeknek a mozilátogató szenvedélye mellett, van még egy más szenvedélye is, amely tilos utakra esábitja. A mostani szomorú tragédia szolgáljon minden szülőnek intő példaképpen és teljes mértékben igyekezzenek együtt dolgozni az iskolával. Később is követelje meg gyermekétől szigorúan, hogy merre visznek utjai s igyekezzenek utána is nézni, rajjon megengedhető utakon jár-e a gyermek. Még akkor is tegye meg, ha meg van győződve arról, hogy

## Churchill személyesen fáradozik a lengyel-szovjet kérdés megoldásán

Washingtoni vélemény szerint a Szovjet ügy rendezi a lengyel kérdést, ahogy jónak látja. Kozák csapatok harcolnak a balkáni partizánok ellen

Stockholmból jelentik: (MTI) Mind a lengyelek körében, mind a szövetségesek oldalán az a meggyőződés, hogy Churchill személyesen fáradozik azon, hogy a lengyel-szovjet viszonyt megoldják, még pedig egyrészt az atlanti egyezménynek a szovjet által elismert alapelvei figyelembevételével, másrészt azzal az 1941-ben Londonban elfoglalt állásponttal egyetértésben, amely szerint Anglia a Lengyelországban 1939-ben kényszerrel bekövetkezett területi változásokat nem hagyhatja jóvá — írja a Morgen Tidningen londoni levelezője. Nyilvánvaló, hogy a moszkvai kormány személyi összetételében átalakított lengyel kormányt követel, aki ellentétes az atlanti egyezményvel és a szovjet-cseh szerződéssel, amelyhez való csatlakozást Molotov felajánlotta a lengyeleknek. Az angolok általában nem idegenkednek a szovjetektől a lengyel-szovjet szerződésről, hogy a jelenlegi lengyel kormányban változások történjenek. — Churchill számára ez a biztosítás abban az irányban, hogy meglehetősen messze megy el anélkül, hogy kockáztatná a közvélemény támogatásának elvesztését.

## Anglia nem kezeskedett a háború előtti lengyel határokról?

Berlnből jelentik (Bud. Tud.): Washingtoni jelentések szerint, az Egyesült Államok igen sajnálják, hogy Moszkva elutasította a szovjet-lengyel viszályban a közvetítést, mert attól tartanak, hogy ennek nyomán az elszigetelődés pártja új erőre kap. A washingtoni külügyminisztériumban nem mondtak le arról a véleményről, hogy a vizsályt békésen elintézik. Washingtonban általában az a vélemény, hogy Moszkva és a lengyel menekült kormány most megszakadt kapcsolatai azonnali újra felvehetőek lesznek, ha a menekült kormány hajlandó arra, hogy a moszkvai lengyel bizottság egyes tagjait felvegye sorai közé. Az a benyomás, hogy a szovjet válasz nem csap be minden ajtót a megegyezés előtt, moszkvai jelentéseken alapszik, amelyek azt állítják, hogy a szovjet szilárdan kitart kívánsága mellett, hogy a háború után együttműködjenek a többi hatalommal. Ebben az ügyben a legközelebbi lépést Londontól várják, ahol a lengyel kormány szoros

érintkezésben van a brit kormánnyal. Stockholmból jelentik (MTI): A Stockholms Tidningen szerint Washingtonban kétségtelenül eredménytelennek tekintik a szovjet választ arra a közvetítő ajánlatra, amelyet az Egyesült Államok kormánya tett a lengyel-szovjet viszályban. Az Egyesült Államok kormányának szemére vetik, hogy miért avatkozik bele ebbe az ügybe? A szovjet a lengyel kérdést úgy rendezte, ahogy jónak látja.

A Washington Post erről azt írja, hogy Eden alsóházi nyilatkozata nem jelenti azt, hogy Anglia kezeskedett Lengyelország háborúelőtti határaiért, hanem csak azt, hogy Anglia a határokat megfelelő szerződéssel akarja megállapítani. Kétségtelenül ugyanezen az állásponton van az Egyesült Államok kormánya is. A lap véleménye szerint, Moszkva legközelebbi lépése valószínűen a moszkvai lengyel „hazafiak” elismerése lesz, akikkel majd tárgyal a lengyel határ kérdésében.

## Minden bolgár kolostor nyitva áll a légitámadások áldozatai előtt

Zágrábból jelentik (MTI): Szófia-ból jelentik, hogy a bolgár Szent Szinodus rendkívüli ülést hívott össze a szófiái légitámadások ügyében. Az elnök kijelentette hogy Bulgári-

ában minden kolostora nyitva áll a bombázás áldozatainak, valamint azok számára, akik kénytelenek voltak elhagyni hazájukat.

Párisból jelentik (MTI): A Német

nem történhetik ilyen kirívó visszaélés a gyermekkel. Ezt megkérdezi a szülő erkölcsi felelőssége a gyermekével szemben.

Igen, ezt akarjuk hangsúlyozni, hogy a szülőnek erkölcsi felelőssége

van a gyermekkel szemben, még pedig nemcsak testi, hanem lelki fejlődésével szemben is. Nem mindegy, hogy milyen vágyal, hontakoznak a lélekben, mert esetleg ezek a vágyak keserű gyümölcsöt teremnek.

TI jelenti: A Petit Parisien megállapítja, hogy a Spanyolországra gyakorolt angolszász nyomás az „egyoldalú erőszakos cselekedetek szakaszába lépett”. Szerinte a külajszállitás megszüntetése olyan országba, amely teljesen behozatalra szorul, háborus cselekedet. Spanyolország mégis pontosan megtartotta semlegességével járó kötelezettségeit. Az angoloknak és amerikaiaknak Spanyolország megpuhítására irányuló politikája igen nagy veszélyt rejteget, mert sohasem lehet egy nemzet érzelmeit büntetlenül megsérteni, különösen akkor, ha olyan népről van szó, amely büszke hagyományaira és féltékeny függetlenségére, mint a spanyol.

## Hidegen fogadták Moszkvában az orosz-jugoszláv szerződésre tett javaslatot

Stockholmból jelentik (MTI): A Morgen Tidningen londoni jelentése szerint, a kairói jugoszláv kormány nemrégiben javaslatot tett az orosz kormánynak, orosz-jugoszláv védelmi szerződés megkötéséről. Az ajánlatot az oroszok hidegen fogadták. A szerződés mintájául a nemrégiben megkötött cseh-orosz szerződés szolgált volna. Mind a jugoszláv kezdeményezés, mind annak moszkvai fogadtatása kapcsolatba hozható a Tito-féle haderő tevékenységével előállított jugoszláv politikai helyzettel.

## Igy harcol a kozák katona a partizánok ellen

Zágrábból jelentik (MTI): A belgrádi Donauzetung beszámol arról, hogy kozákesapatokat használnak a Balkánon a partizánok elleni harcban. Meltatja a kozákok teljesítményeit. A balkáni bandák nem szeretnek nyíltan harcolni — írja —, inkább az erdőben és hegyek között húzódnak meg. Onnan törnek ki gyilkolva és rabolva. Állandóan nyomon kell lenni és saját fegyverekkel kell leverni őket. Ez a harc mód nagyon megfelel a kozákoknak, akiknek kemény ezrede harcol a veszélyeztetett vidéken. Vérmérsékletük egész heveségével vesznek részt a kozákok a küzdelemben, melyeket éjjel hajtanak végre legszívesebben és nem sokat beszélnek vállalkozásairól, vagy élményeiről.

## Bökfői Eszter fésűjének darabját találták a Casino mozgó vészkijáratának lépcsőházában a vértócsa mellett

Ujabb súlyos terhelő adatok a szombat délelőtti helyszíni szemlén. Mit vallottak a fiatal leányok és hogyan történhetett a bűntény

A Casino-mozgó erkélyének dobogója alatt talált holttest ügye egyre szélesebb hullámokat ver. A nyomozás már negyedik napja éjjel-nappal folyik, a rendőrség igen sok egyént hallgatott már ki és minden egyes újabb bizonyító adat felmerültekor újból igyekeznek a gyanúsítottat valamásra bírni.

Fekete Béla azonban ezuttal is kitartott zavaros meséi és a gyilkosság makacs tagadása mellett.

A késő esti órákban a debreceni rendőrség előállította az áldozat ot-tan élő barátját és telefonon kihallgatta a váradi rendőrség. Kihallgatott a rendőrség újabb három kislányt, akik szintén terhelő vallomást tettek a beteges hajlamú Fekete Béla ellen.

Ugyanezekről vezették a gyanúsított elé szüleit is, remélve, hogy a szülők megpillantása lelkihatást vált ki a

tagadó emberből. Ehelyett az történt, hogy az édesanya mikor meglátta fiát, a fájdalomtól elájult, míg fia cinikusan vállalt vont és érdektelenül nézte a jelenetet...

Az apa, becsületesebb favágó, kijelentette, hogy fia életmódja nagyon bántotta eddig is, mostani helyzete pedig pokollá változtatta életét. Sem ő sem kétségbeesett felesége szegényes-tükben nem mernek az utcára menni. A borzalmas csapás egyébként is betegé tette őket.

Péntek este Fekete Béla újra megismételte dr. Domány István rendőrfogalmazónak azt az ajánlatát, hogy irjanak a jegyzőkönyvbe amit akarnak, mert ő azt aláírja. Ugyáztzik, esakis a döntő bizonyítékok sulya alatt hajlandó értelmesen beszélni, ami egyébként hatalmas munkát jelent a nyomozó hatóságnak.

### Vasárnap délután 2 órakor temetik Bökfői Esztert

Bökfői Esztert vasárnap délután két órakor temetik az olasz-temető halottas házából a református egyház szertartása szerint. Magával viszi-e a nagy titkot? Egyelőre még rejtély! A város lakossága megrendülten várja a fiatal leány borzalmas halála körülményének tisztázását és azt, hogy a kegyetlen gyilkos végül is elvegye méltó büntetését.

Szombatra virradó éjszakát Fekete Béla újra álmatlanul töltötte. A nyomozó közegek megállapítása szerint a gyanúsított csupán annyit ismer be elfogadhatóan, amit a rendőrség kétségtelenül rábizonyított. A tárgyi bizonyítékok sulya alatt nyugodtan jegyzőkönyvbe mondja a tényeket. A szándékos emberölés

### Helyszíni szemlén vallanak a leánykák

Németh detektívfelügyelő, aki a nyomozás vezetését szombaton reggel átvette, délelőtti fél tíz órakor átkísértette a Bökfői Eszter meggyilkolásával gyanúsított Fekete Bétát a Casino-moziba, hogy több körülményre vonatkozólag helyszíni vizsgálatot tartson.

Fekete Béla hátrakötött kézzel, beesett, hamuszürke arccal egész megjelenésén a rendkívüli idegkimerültség jeleire merhetetlen nyomáival, de nem megtörtén, sőt majdnem dacosan haladt végig a Szent László-téren és a Bémer-téren, több rendőr és detektív őrizete alatt. A járőrök azonnal felismerték a magas, sovány, elég jól öltözött férfit s nagy kíváncsi csoportok verődtek össze és csatlakoztak a kísérethez. A Katolikus Kör kapuja előtt azonban rendőrszem tartotta vissza a percre-percre sokasodó érdeklődőket s a mozi helyiségébe sem lépett be. A főtárlatban, aki nem tartozott a szemlészereplők közé

gyanúja alól valamennyire tisztázta magát Fekete, úgy, hogy Bökfői Eszter meggyilkolásának körülményei az eddigi feltevések szerint megváltoztak.

Az egyre rejtélyesebb és bonyolultabb ügyben teljes eréllyel dolgozik tovább a rendőrség.

### Szabadlábra helyezték Mózes Istvánt és Rutkai Bétát

A rendőrség szombaton délelőtti 10 órakor befejezte a vizsgálatot Mózes István moziüggyel és Rutkai Béla ügyében. Elrendelte szabadlábrahelyezését.

Mindenkiünk feltűnt, hogy a szemlebizottsággal egyensúlyos iskolás kislányok is bementek a mozi helyiségébe. Az egyik tizenegy-tizenkét éves, a másik alig tizenöt éves lehetett. Ők is bizonyító adatokat szolgáltatnak arra, hogy a lelketlen szatir igen sok fiatal leányt, sőt gyermekleányt esalt fel a moziba, hogy beteges hajlamainak eszközeivé tegyék őket.

A szombat délelőtti helyszíni szemle ezeknek a körülményeknek a pontos megállapítására terjedt ki. A leánykák, akik csodálatos nyugalommal áru-ltak el kényes helyzetükben, teljes részletességgel számoltak be a történetekről s megmutatták a helyeket, ahol Fekete Béla a moziba bevezette őket s ahol merényletet kísérelt meg ellenük. Ezek a csalhatatlan biztonság-gal megállapított tények amelyek beismerése elől a Bökfői Eszter meggyilkolásával gyanúsított Fekete Béla sem zárkózhatott el, következtetéseként engedték azokra a cselekmények-

re, amelyeknek a Rét-utcai tizen-négyszáz éves kislány áldozatává esett. Ugyanakkor feltételezhető volt, hogy a helyszínen újabb ténykörülmenyek nyernek megállapítást, amelyek alkalmasak lesznek arra, hogy Fekete Bétát beismerésre bírják.

A helyszíni vizsgálat kevéssel 12 óra előtt ért véget. Ezalatt százakra menő tömeg gyűlt össze a Katolikus Kör épü-

### A vészkijáraton keresztül közlekedett Fekete Béla

A gyanúsítottat — végig az úton nagy tömegektől kitérve — visszavezették a rendőrségre, ahol a sajtó a következő felvilágosítást kapta a helyszíni szemle eredményéről:

Fekete Bétát szembesítették a három kislánnyal, akik a gyanúsított előtt is külön-külön lejátszották a velük kapcsolatban történeteket. A gyanúsított a kislányokat a helyiségnek a mozi-vázson felől oldalán lévő vészkijáraton át vezette fel. Ez a vészkijárat a Mátyás pince egyik mellékhelyisége mellett nyílik az udvarra. A szűk, lépcsős feljárt felvezet az épület első emeletén lévő mozi-nézőterre és tovább a második emeleten lévő erkélyre. A lépcső-

### Mozik műsora:

APOLLO: Rákóczi nótája.  
BELVAROSI: Muki.  
CASINO: Egyetlen éjszaka.  
KORONA: Fény és árnyék.

lete előtt s kitartóan várt Fekete Béla kivezetésére. Mindenki látni akarta a szörnyű bűncelekmény elkövetésével gyanúsított embert, akinek bűnösege már az eddigi terhelő bizonyítékok figyelembevételével is több mint valószínű. S mikor a fekete télikabátos, magastermetű férfi megjelent a kapuban, vad izgalom vett erőt a tömegen. Férfiak, nők, öregek, fiatalok, iskolás fiúk és leányok tolongva igyekeztek közelbe jutni a kapuhoz, úgyhogy rendőröknek kellett utat nyitniok a bizottság élén gyors léptekkel, felemelt fővel de tekintetében valami révült ijedséggel haladó Fekete Béla előtt.

feljárnak a moziba nyíló ajtó. Illetve ezek zárjai úgy vannak megszerkesztve, hogy azok csak belülről, a mozi-ból nyithatók ki. A vészkiáratok kulcsa Fekete Bélánál volt, de ő annakidején azt mondta a mozi igazgatójának, hogy a kulcs elveszett. Ezt azonban a rendőrség az első moztózási alkalmával megtalálta nála. Hogy a gyanúsított a kívülről kulccsal sem nyitható ajtón át mégis be tudott jutni a helyiségbe, ez csak úgy volt lehetséges, hogy a néző-térre szolgáló vészkijáratú ajtó üvegablakát betörte, azon át benyúlt, a nála lévő kulccsal belülről kinyitotta az ajtót és úgy engedte be a kislányokat.

### Vértócsa és egy fésű-darabka a lépcsőfeljárón

A rendőrség a helyszíni szemle alkalmával újra megvizsgálta a lépcsőfeljárt, ahol a már eddigi észlelt vértócsa mellett egy darabka fésű töredéket találtak, amelyben az édesapa, Bökfői Sándor, leánya tulajdonára ismert rá. A gyanúsított, aki a kislányokra vonatkozólag beismerő a tényeket, ezekkel az újabb felfedezésekkel kapcsolatban cinikus tagadásban maradt. Lelki-állapotára jellemző, hogy amikor a vértócsához akarták vezetni, semmi-képp sem akart a lépcsőfeljáróba belépni, s végül a legnagyobb iszonyattal arcát eltakarva, közeledett a vértócsához. De továbbra is csökönnyösen tagadott.

A rendőrség, tüzelesebb vizsgálat után a lépcsőfordulón lévő vértócsa mellett leverve találta a fal vakolatát, ez világosan bizonyítani látszik azt is, hogy a tettes dulakodott áldozatával. A fellelések szerint a tettes felcsalta a leányt a vészkijárat ajtajáig, a szerecsélien teremtés azonban megriadva visszafordult onnan. A kegyetlen szatir ekkor erőszakoskodni kezdett vele az ajtó közvetlen közelében lévő lépcsőfordulón összeverve, de ütése az arcát és fejt érthették, ahol a boncolás nem észlelt külsérelmi nyomokat, mert az arc, mint ismeretes, teljesen aszlanak indult. A fellelések szerint a tettes e dulakodás közben ölte meg áldozatát.

### Mi történt az olasz temetőben néhány évvel ezelőtt?

Egy igen fontos tanu egyébként a déli órákban a közelkezőket közölte a rendőrséggel:

Néhány évvel ezelőtt, még a román

uralom idejében, Fekete Béla az olasz temetőben, a késő délutáni órákban egy leánnyal dulakodott, azt megverte és erőszakoskodott vele. Épp akkor ért oda egy csendőrzárőr, amely a sikoltozó leányt védelmébe vette, Fekete Bétát a csendőrségre kísérte, de jellemző módon egyszerű testi fenytítés után szabadon engedte.

A jelek szerint órák kérdése, hogy a tettes töredelmes beismerő vallomást tesz.

### Stefániai Imre mondja,

... hogy különös örömmel azért jön Váradra, mert fiatal korában (1906-7-ben) itt aratta legnagyobb sikereit.

... hogy aztán Spanyolországba költözött, ahol a spanyol király kamaraművésze lett.

... hogy felesége, Lászlóffy Margit Brassóban született s ez alkalommal fog először koncertet adni Nagyváradon.

... hogy felesége is bejárta a világot és Spanyolországban, egy nagy-sikerű koncertje után, Franco is ki-tüntette elismerésével.

Stefániai Imre, aki 31-én este a Református Kulturpalotában ad koncertet feleségével, csupán ennyit mond. A többi a hatalmas érdeklődéssel várt koncerten kettő fogják elmondani — zongorán.

## Róma lakossága alig vesz tudomást a főváros körüli élénk légitevékenységről

Tovább tartanak a sikertelen orosz átt. rési kísérletek a keleti arcvonalon

Rómából jelentik: (MTI) Az Interim jelentései a nettunói arcvonalon lejátszó eseményeknek még ma sincs említése méltó nyoma Róma életében. Róma lakossága alig-alig vesz tudomást arról az élénk légitevékenységről, amely az olasz főváros környékén tapasztalható. A tanítás az utóbbi napokban tovább folyt. Róma színházai továbbra is zárva vannak. A mozik első előadása gyakran délelőtt 19 óra körül megkezdődik. Az első napok általános feszültségét bizakodó hangulat váltotta fel.

### Német hadijelentés a keleti arcvonalról és az olasz hartérről

Berlin. (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának. A véderő főparancsnoksága közli: A súlyos védekező harcok Kerncsnél és Prekopnál, ahol a szovjet csapatok tegnap ismét támadtak, valamint Cserkasztól délnyugatra és Blejala Cerkovtól délre tovább tartanak. Az ellenséges támadásokat visszavertük. Ahol a szovjet kötelékek némi területnyereségre tettek szert, ott súlyos emberanyag veszteséggel kellett megfizetniük. SASKOVITól délnyugatra és Progrevisétől délnyugatra támadó csapataink újabb területeket szereztek az erős szovjet ellenállással szemben és újabb ellenséges erőket, valamint 115 páncélos elpusztítottak. Novograd—Voliz vidékén a szovjetnek több erős páncélos támadása hiúsult meg. A Pripjet és Berezina között tegnap is meghiúsítottuk súlyos harcokban a szovjet csapatok minden áttörési kísérletét. Az Ilmen-tótól északnyugatra és a Leningrádtól délre fekvő területeken az elhárító csata fokozott erővel tart tovább.

A déltálati arcvonal nyugati szakaszán az ellenség több helyi támadása összeomlott a német tüzéség összefogott tüzeiben, míg csapataink ellentámadásai eltávolították a legutóbbi napok néhány betörési helyét és sok foglyot ejtettek. Az Adriai tengerparton az ellenség többször megismételt felderítő előretörései sikertelenek maradtak. — A Rómától délre fekvő partraszállási hídfőnél tegnap mindkét részről élénk volt a felderítő és rohamcsapattevékenység. Egyes szakaszon meghiúsultak a páncélosokkal támogatott ellenséges támadások. Tüzérségünk ellenséges kézenléti állásokat, valamint újabb hadianyag kirakódásokat hatásosan lött. A légihaderő éjjel-nappal folytatta

támadásait az ellenséges partraszállító hajóhad ellen. Megrongáltak 34 ezer bruttó register-tonna tartalmú hat szállítóhajót, többet részben súlyosan egy ezer tonnás partraszállító hajót pedig elsüllyesztett a légihaderő. Az olaszországi és délfranciaországi területek felett tegnap 22 ellenséges repülőgépet pusztítottak el. Ezek közül nyolcat a haditengerészet légvédelmi ágyú lőttek le.

A brit repülőgépek tegnap este a számukra kedvező időjárási viszonyokat ismét felhasználták arra, hogy a birodalmi főváros ellen megfélemlítő támadást hajtsanak végre. Az alacsony, zárt felhőtakaró mellett sok ellenséges repülőgép repült át Nagyberlin területe felett és a különböző városrészekben repesz-, akna-, gyuj-

tó, és foszforgyújtóbombákat dobott le. Károk keletkeztek különösen a sűrűn lakott városrészekben és kulturális épületekben. A lakosságnak veszteségei voltak.

Noha az időjárási feltételek nagyon megnehezítették az elhárítást, az eddigi jelentések szerint 23 ellenséges bombázó lelőttünk. Néhány zavaró repülőgép Németország határvidékén dobott le bombákat.

A buvárnaszádok az utóbbi napokban 51.500 tonnatartalmat kitevő 7 gőzöst és 4 rombolót süllyesztettek el. A hajók legnagyobb részét kemény harcban egy Murmanszk felé haladó és erősen biztosított hajókíséretből lötték ki. A hajó vadászrepülőgépeket, páncélkoosikat és sok más hadianyagot vitt a szovjet számára.

### Párhuzamos hadműveleteket kezdenek az angolszászok a Finn-öböl déli partvidékén

Helsinki-ből jelentik: (MTI) A kapualatti stockholmi értesülés alapján jelenti, hogy két orosz csatahajó bombázta a német állásokat a finn öböl partján. Ebből arra következtetnek, hogy az oroszok a Finn öböl déli partvidékén ugyanolyan párhuzamos hadműveleteket kezdenek, mint az angolszászok az olasz partvidéken. Ebben az esetben elsősorban Narvát fenyegetné veszély, ami együtt járna a németek északi utánpótlásának megzavarásával.

Stockholmból jelentik: (MTI) Angol hírszolgálat jelenti, hogy a Berlin elleni légitámadást végrehajtó gépek közül péntekre virradó éjszaka 34 gép nem tért vissza.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Német Távirati Iroda jelentése szerint januárban Németország ellen 12 légitámadást intéztek az ellenség. A német vadászrajok és a német légvédelem legalább 550 gépet lött le, de az Északj tengeren és a csatorna felett tovább nagyüzemi ellenséges bombázó zuhant le, amelyek sérülten voltak visszatérőben. A tényleges vesztesége tehát több mint 650 négymotoros bombázó, 5200 főnyi személyzettel.

Liszabonból jelentik: (MTI) A londoni hírszolgálat jelenti, hogy amerikai nehézbombázók pénteken támadást intéztek Észak-Franciaország egyes részei ellen.

### Súlyos angolszász ellentétekről ír a finn sajtó Kelet-Európa rendezése tekintetében

Bázel. (Bud. Tud.) Londonban nagy felűnést keltett egy vezető szovjet személyiség nyilatkozata: „Ha az angolszászok területi változásokat nem ismernek el — mondotta — ez az ő dolguk. Majd belenyugszanak a tényekbe. Lehet, hogy évekig fog tartani, de végül is kénytelenek lesznek elismerni a területi változásokat. Ráérünk és várhatunk!”

Berlinből jelentik (MTI) Illetékes német helyről közlik, hogy az ellenség hiába tett kísérleteket arra, hogy Bulgáriát terrorral és ellenséges hírveréssel befolyásolják. A holgár parlament esztörtői üléséből világosan kitűnik, hogy

Bulgária, Trácia és macedonai területeit meg tudja és meg akarja védeni.

Helsinki-ből jelentik (MTI): A finn sajtó az orosz—lengyel határkérdéssel, az amerikai közvetítés elutasításával és Eden nyilatkozatával foglalkozik. Az „Uusi Suomi” megállapítja, hogy az oroszok és az angolszászok között kétségtelenül súlyos ellentétek vannak Kelet-Európa rendezése tekintetében. Eden kijelentése azonban más szempontból is figyelmet érdemel. A brit külügyminiszternek az a megállapítása, hogy a háború alatt nem ismernek el területi változásokat, nem vonatkozik az ellenséges államokra, amelyekkel szemben a feltétlen megadás követelménye továbbra is érvényben marad. A „Suomen Demokrati” szerint Eden nyilatkozatából kétségtelenül az olvasható ki, hogy Anglia és a Szovjet-Unió között a lengyel határkérdésben megoldhatatlan ellentétek merültek fel. Szerinte az is lehet, hogy ez a feltevés teljesen helytelen, nevezetesen azért, mert a nyilatkozat a határkérdés eldöntésénél az érdekelt államok szabad beleegyezését említi. Ez a lehetőség könnyen valóra válhat, ha a jelenlegi lengyel kormányt olyanokra megváltatják, hogy az álláspontjában hozzájárul az orosz kö-



vetelések teljesítéséhez. Ebben az esetben az angol kormány hozzájárulhat a területi változásokhoz, az illetékesek szabad beleegyezésére hivatkozva.

### Anglia és a területváltozások kérdése

Berlinből jelentik (MTI) A „Gazette de Lausanne” Londoni tudósítója nagy jelentőséget tulajdonít Eden alsóházi kijelentésének. Tudvalevően Eden azt mondta, hogy a brit kormány hű marad elveihez és nem ismer el a háború alatt és a két fél hozzájárulása nélkül létrejött területi változást. A második kijelentés az, volt, hogy az ellenséges országokkal szemben egyedül a feltétel nélküli megadás elve marad érvényben.

A lap vezércikkben foglalkozik ezzel a két kijelentéssel és azt írja, hogy a szovjetügynök már ma is nagy veszélynek teszik ki az atlanti tengeri egység alapelveit. Az alsóház, amely nagyon világosan látja a helyzetet, Eden e kijelentésével megelégedett, ami annak a bizonyítéka, hogy nem akarja még jobban megnehezíteni az angol kormány rendkívül nehéz helyzetét. Ez mutatja azonban a parlamenti rendszer előnyeit is, amely viszont sehol sincsen úgy kialakulva, mint Angliában.

Buenos-Airesből jelentik: (B. T.) Az argentin kormány három tagja az események hatása alatt lemondott állásáról.

Buenos-Airesből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A külügyminisztérium közlése szerint a svéd követ pénteken délelőtt felkereste a külügyminisztert, akivel közölte, hogy az argentin érdekek képviseletét Németországban és Japánban Svédország veszi át. A spanyol nagykövet értesítette a külügyminisztert, hogy országa átveszi a német és japán érdekek képviseletét Argentínában.

### A tengellyel való szakításra akarja bírni London Francot

Stockholmból jelentik (MTI) Londonban érdeklődéssel várják a spanyolország és Anglia közötti viszony további alakulását. Mint az Allehanda, az Inter Press Londonból származó jelentéséből kitűnik, hogy már egyre szilárdabb alapot öltenek azok a híresztelések, amelyek szerint a brit kormány bizonyos lépéseket tesz, hogy Frankót a tengellyel való szakításra bírja. A politikai helyzet kiéleződését várják és az angol sajtó egyre erősebb hangja úgy látszik azt jelenti, hogy Nagybritannia és Frankó Spanyolország között mind a diplomáciai, mind a gazdasági kapcsolatok megszakítására sor kerülhet. Eden nemrég magához kérte Albá herceget, a londoni spanyol követet és most az az általános vélemény, hogy Eden tájékoztatta a spa-

Eredeti SZESZ és

## kisüsti gyümölcspálinkák

Eladás nagyban és kicsinyben kizárólag viszonteladók részére

### V. T. Z. Su. y. o. k. L. a. o. s. G. é. z. a.

szesz-, gyümölcspálinka és égetett szeszitalok nagy-eres edése  
Nagyvárad, Károlyi u. 1. Telefon: 21-15

nyol követet Nagybritánia ama kíván-  
ságáról, hogy Spanyolország, mint Ar-  
gentina is szakítsa meg a tengellyel  
való kapcsolatait és mindenekelőtt  
szívja vissza a még mindig Orosz-  
országban harcoló kék hadosztályt. A  
spanyolokat azzal is vádolják, hogy  
részben felelősek a Délamerikában  
keletkezett nyugtalansáért. Alba her-  
cege a közeljövőben állítólag Spanyol-  
országba utazik, hogy beszámoljon  
Frankó tábornoknak a brit követelések  
részleteiről.

### A kommunizmus terjesztésé- hez szüksége van a Szovjet- nek az Ibér félszigetre

Wigoból jelentik (MTI) Német tav-  
frati Iroda jelenti: Egy bodogai spanyol  
újságíró leleplezi a Szovjet-Uniónak  
az Amerikában élő spanyol emigránsokkal  
való kapcsolatait s azt írja  
egyebek közt, hogy Umanszky moszkvai  
szovjet nagykövet ezek megszerve-  
zésére határozott megbízást kapott  
Stalintól. Az emigránsok vezetői és a  
Szovjet között újabb titkos szerződés  
jött létre. Ennek az a magyarázata,  
hogy Umanszky a spanyol emigráns  
vezéreknek választást engedett a kö-  
zött, hogy elűnnék helyeikről, vagy a  
Szovjet-Unió számára dolgoznak. Ezek  
a vezetők remélik, hogy Spanyolország-  
ban újra hatalomra jutnak, mert Sztal-  
innak egyáltalában nem fűződik érde-  
ke ahhoz, hogy Spanyolországot a Dél-  
Amerikával és az Egyesült Államokkal  
fenntartott szoros kapcsolataira való  
tekintettel befogadják a „jószomszédság”  
tervébe. Ellenkezőleg, a Szovjet-Uniónak  
éppen az átvezető félsziget kell  
ugródeszkának ahhoz, hogy a kommuniz-  
must terjessze a háború után.

### Fokozódik a kommunista propaganda az afrikai kikötőkben

Liszeabonból jelentik (MTI) Az In-  
terinf jelenti: Egy casablancai újtárol  
visszatért semleges vezető személyiség  
beszámolt arról, hogy egyre növekvő  
kommunista propaganda észlelhető az  
északafrikai kikötőkben. Úgy látszik,  
senki sem gondol a kommunista propa-  
ganda korlátozására, sőt mintha a  
rendőrség és a hatóságok támogatását  
élvezné az agitáció. Egyébként az  
északafrikai kikötőkben szokatlanul  
élénk a forgalom. Mindenféle hajó ha-  
di- és kereskedelmi hajók egyaránt ki-  
bepusztulnak a kikötőkben, egészen úgy  
mint az északafrikai partraszállás első  
napjaiban.

## Résztvesznek-e az amerikai katonák a választásokon

Madridból jelentik (MTI) A Német  
TI jelenti: Mint Washingtonból jelen-  
tik, a kongresszusban heves vitákat  
idézett elő Rooseveltnek az a javaslata,  
hogy az orvonalon álló amerikai kato-  
nák és az amerikai haditegereszet  
tagjai közvetlenül vegyenek részt a va-  
lasztásokon. Az ellenzék tüntetett  
Rooseveltnak a legutóbbi ülésen felol-  
vasott levele ellen, amely csalásnak  
minősítette a kongresszusnak azt a ha-  
tározatát, hogy a katonák szavazatait  
az egyes kerületi kormányzóságok szá-  
mítása szerint vegyék számításba. Taft  
képviselő kijelentette, hogy Roosevelt  
levele egyenesen sértés a parlamentre  
és a kongresszusra.

Genfből jelentik (MTI) Londonból je-  
lentik: A déli Shtetsch jelntése szerint  
Titó most arra törekszik, hogy a szö-  
vetségek hozzájárulásával képviselőt  
küldjön a földközítengeri tanácsadó bi-  
zottságba. Ezzel azonban — mint a lap  
hangsúlyozza — nehézségek állnak  
szemben, minthogy a kairói jugoszláv  
emigráns kormány már kinevezte a  
képviselőt a bizottságba.

Stockholmból jelentik: A brit hírszol-  
gálat szerint Mikulaiczky lengyel mi-  
niszterelnök előreláthatóan a jövő hó-  
nap elején indul el Amerikába, hogy  
illetékekkel tárgyaljon a lengyel-orosz  
viszony legújabb fejleményeiről.

## Vasárnap délelőtt 10 órakor ünnepi Nagyvárad háziezredét

Lapunk más helyén megemlé-  
keztünk arról, hogy holnap, va-  
sárnap ünnepi Nagyvárad házi-  
ezrede frontról hazatért zászló-  
aljának megérkezését. Az ünnep-  
ség műsora a következő: 1. 10  
órákor az állomásparancsnok ér-  
kezése. 2. Az állomásparancsnok  
üdvözlő beszéde, 3. A polgármes-

ter köszönti a frontról hazatért  
honvédeket. 4. Az ezredparancs-  
nok megköszöni az üdvözlést és  
megkoszorúzza az országzászlót.  
5. Szózat. 6. Díszmenet.

A rendezőség felkéri a közön-  
séget, hogy háromnegyed 10  
óráig foglalja el helyét, mert ek-  
kor a rendőrség lezárja a teret.

## Január hó 31. hétfő, a Búza- kötvény jegyzésének utolsó napja

A magyar közönség körében ritkán  
ért el még oly népszerűséget értékpapir,  
mint az állam által kibocsátott bú-  
zakötvény. Alig néhány hete bocsátot-  
ták ki a búzakötvényt és most, a jegy-  
zés utolsó hetében szinte rekordforga-  
lom mutatkozott a pénztézetekben,  
postahivataloknál és az egyéb jegyzési  
helyeken. Azt mondhatjuk, hogy valósá-  
gos versenyfutás indult meg a leg-  
utolsó napokban a kötvényekért a tár-  
sadalom minden rétegéből. A jegyzési  
helyeken egymásnak adják a kilincset  
gazdák, kereskedők, iparosok, szellemi  
foglalkozásúak, sőt igen sok egyszerű  
munkás ember is akad, aki megtakarí-

tott pénzceszkéjét így akarja biztosítani.  
Mindez arra vall, hogy a pénzügyi kor-  
mányzat jól konstruálta meg ez: az ér-  
tékpapirt, mert különben ekkora osz-  
tatlan bizalmat nem váltott volna ki a  
nagyközönség körében.

Január 31-én, hétfőn este lezárult a  
búzakötvény jegyzése. Az előjelek arra  
vallanak, hogy az utolsó nap csúcsfor-  
galmat jelent majd és épp ezért a jegy-  
zési helyeken megkétezerzik, sőt meg-  
háromszorozzák azoknak a tisztviselő-  
nek a számát, akik a búzakötvény elő-  
jegyzéseit intézik, mert nem akarják,  
hogy tolongásra kerüljön sor.

Érdekes, hogy a búzakötvényeket már

Bármitven

### Ingtatlan

adásvétel, csere vagy bérlet-  
ügyben bizalommal keresse fel

**MEZEI** ingatlanforgalmi irodát  
Nagy Sándor 19. Telefon 27-30

kedden, február 1-én hivatalosan beve-  
zetik a tőzsdére. Az új értékpapír a  
tőzsdéi körök véleménye szerint a ma-  
gyar fixértékek piacának egyik vezető  
papírja lesz. Tőzsdéi körökben azt han-  
goztatják, hogy a bevezetés után allan-  
dóan nagy kereslet és érdeklődés mu-  
tatkozik majd a búzakötvény iránt.

### Meghalt Jelinek Géza

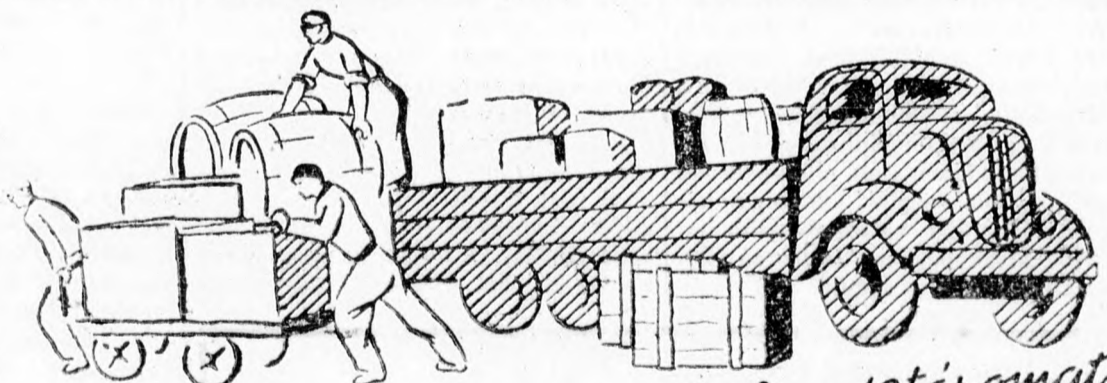
Szombaton reggel a Katolikus Kör és  
Legényegylet ormára felhúzták a feke-  
te lobogót. A gyász jele szomorúan len-  
geti a katolikus intézményeket ért  
nagy fájdalmat: Jelinek Géza nyu-  
galmazott városi főszámvevő, tart. tü-  
zérőhadnagy, a Pr. Ecclesia et Pontifice  
pápai rendjel tulajdonosa meghalt;  
pénteken este 10 órakor életének 69.  
évében rövid szenvedés után visszaad-  
ta neves lelkét az Urnak. Egy héttel  
előbb ellátogatott a Katolikus Körbe,  
amelynek megalakulása óta tagja,  
hosszú ideig pénztárosa volt. Katolikus  
közéleti munkából mindig készséggel  
kivette részét, mindenütt ott volt ahol  
segíteni tudott. Gyakori mondása volt,  
ami egész munkásságára is jellemző.  
lelkem és szívem Istenemé és egyháza-  
mé. Ez a buzgalom sarkalta őt és ép-  
pen ezért az egyházi vezetés is felis-  
merte nagy érdemeit. Az egyházközség  
alapító tevékenységben is közreműkö-  
dött. Ujváros részéről képviselő testü-  
let tagja választották. A képviselőtes-  
tületi gyűléseken kemoly hozzászólással  
val eokszor adott értékes utmutatást.

A gyászolók között sorakozik a Ka-  
tolikus Legényegylet gárdája is. Meg-  
értő lélekkel karolta fel az iparos ifjú-  
ság sorsát. Az egyletnek kezdetben pár-  
toló, majd alapító tagja s később ege-  
szén haláláig világi elnöke volt. Sok  
egyházi munkájáért kapta meg a  
Szentatya magas kitüntetését, a Pro  
Ecclesia et Pontifice pápai rendjelet.

A megboldogult temetése hétfőn  
31-én délután fél 4 órakor lesz a Ruli-  
kovszky temető Steinberger kápolnája-  
ból. A temetési szertartást dr. Lestyán  
Endre preláthuskanonok végzi pap; ee-  
géllettel. Az engesztelő szentmisét pe-  
dig február 1-én reggel 9 órakor mutat-  
ják be erette a Szent László templom-  
ban.

EDDIGI BÚZAKÖTVÉNY VÁSÁRLÁS:

16% POLGÁR  
21% IPAROS  
26% KESZMÉNY  
57% GAZDA



Békében feltöltöm újból raktáromat  
Ézért vettem  
**BÚZAKÖTVÉNYT**

# Hogy áll a semlegesek frontja?

## Már csak 10 semleges állam van az egész világon

A második világháború méretei sokkal szélesebbek, mint az elsőé, úgy, hogy ennek következtében a semleges államok száma is sokkal kisebb. Az első világháború idején semlegesek voltak pl. Norvégia, Dánia és Hollandia, míg most ezek is részesei a háborúnak. Ugyanakkor semlegesek voltak a délamerikai köztársaságok is. Jelenleg azonban az egész világon csak 10 semleges állam van, ha a semlegesek fogalmához számítjuk a nem hadviselő államok fogalmát is.

Ez a fogalom „nem hadviselő állam” a nemzetközi jog előtt eddig ismeretlen volt. Háború esetén az összes érdekelt államok vagy csatlakoztak egyik félhez és ebben az esetben hadviselő államok lettek, vagy pedig semlegességi nyilatkozatot tettek. Harmadik út nem volt.

A nem hadviselő állam fogalma 1940-ben keletkezett és ezt a kifejezést először Ciano gróf használta. Mikor 1939-ben Olaszország elhatározta, hogy nem lép be a háborúba Franciaország és Anglia ellen, a döntő minisztertanács után az újságírók megkérdezték Ciano grófot, aki egykor külügyminiszter volt, hogy „Olaszország tehát semleges marad?” Ciano gróf erre azt válaszolta: „Olaszország nem semleges állam, hanem csak nem hadviselő állam”, azután hozzátette, hogy „nem hadviselő állam fogalma az az olyan állam értendő, amely szövetségben van az egyik hadviselő féllel és ezt a szövetséget fenntartja a háború ideje alatt is. Szövetségeit hajlandó diplomáciai és gazdasági eszközökkel támogatni, katonai jellegű akciókat azonban nem hajlat lehozolítani. Olaszország tehát támogatja Németországot, de nem katonai úton, hanem gazdasági politikai eszközökkel.”

Ez az állapot azonban rövid ideig tartott. 1940-ben Olaszország is háborút üzent Franciaországnak és Angliának, tehát megszűnt „nem hadviselő állam lenni”, ez a fogalom azonban fennmaradt. És azóta Törökország, Spanyolország, Portugália is kijelentették, hogy nem hadviselő államok: nem vesznek ténylegesen részt a háborúban, tehát katonailag semleges államokhoz számíthatjuk őket, ilyen értelemben véve az egész világon még 10 semleges állam van.

A 10 semleges állam közül 7 csak Európára. Ezek a Vatikán, Svédország, Svájc, Irország, Spanyolország és Portugália. Igen, érdekesen alakul Törökország jogi helyzete, mert szövetségi szerződése van Angliával és megnevezési szerződése van Németországgal. Közvetlen áll tehát Angliához, de Németországgal való viszonya is barátságos, amit különben igazol az a tény is, hogy a múlt héten Pápa német nagykövét nagyvadású estélyén a miniszterelnök és külügyminiszter is megjelent.

Nagyon furcsa Portugália helyzete is, mert ez az ország mint tekintélyállam a tengelyhez közelebb áll, mint a demokratikus angolszász hatalmakhoz. Ennek ellenére szövetségi viszonyban van Angliával. Legutóbb, tudjuk, hogy a szövetségi viszonyra való hivatkozással hozzájárult ahhoz, hogy az angolok támpontokat kapjanak az Azori-szigeteken. Portugália barátságos érzelme csak az angolszász hatalmakkal szemben érvényesül, a Szovjettel szemben nem. Sőt vele még diplomáciai kapcsolatot sem hajlandó létesíteni.

Spanyolország, mint antiholsevista hatalom természetesen inkább a tengelyt támogatja a spanyol kék-hadosztály, mint önkéntes alakulat részi is

vett a Szovjet ellen folytatott hadműveletekben. A diplomáciai összeköttetést Spanyolország fenntartja Angliával és Franciaországgal is, a Szovjettel ellenben nem hajlandó semmiféle kapcsolatot létesíteni.

A Vatikán (az Egyházi Állam) szigorú semlegességet gyakorol az összes hadviselő felekkel szemben. A tengely hatalmai ezt a semlegességet tiszteletben is tartják. Amikor Rómát megszállták a német csapatok, nem lépték át a Vatikán-állam határait. Az angolszász hatalmak nem nagyon tisztelik ezt a semlegességet, amennyiben repülők többször érintették az Egyházi Állam területét. Az Apostoli Szentek diplomáciai kapcsolatokat tart fenn Németországgal, Angliával és az Egyesült Államokkal, a Szovjettel ellenben nem. Azelőtt az Egyesült Államoknak sem volt kapcsolata a Vatikánnal, a háború kitörése után azonban Roosevelt külön követet küldött a Szentekhez. Az Északamerikai Egyesült Államokban azonban nincsen pápai nuncius.

Svájc formailag teljesen semleges állam. A svájci sajtó hangja azonban azt mutatja, hogy inkább az angolszászok győzelmét óhajtják. Ezt a német sajtó többször kritika tárgyává tette. Hasonló panaszok joggal merülhetnek fel a svéd sajtóval szemben is. Svédország azelőtt megengedte a szabadságos német katonáknak a Svédországon való hazautazását, tavaly azonban visszavonta ezt az engedélyt. A gazdasági forgalmat Németországgal most is akadály nélkül bonyolítják le.

Irország becsületesen és őszintén semleges. Ez annál nagyobb érdem, mert hiszen Irország formailag most is az Angol világbirodalomhoz tartozik. Angol részről többször megpróbálták Irországot befolyásolni, ez azonban nem sikerült.

Ázsiában semlegesek Afganisztán és Szaudi-Arábia, Amerikában pedig Argentína. Az Angolszász hatalmak mindent elkövettek, hogy Afganisztánt és Szaudi-Arábiát is csatlakozásra bírják. Ez azonban eddig nem sikerült.

Vannak olyan államok, amelyek csak névleg hadviselő államok. Így pl. az összes délamerikai köztársaságok formailag háborúban állanak a tengelyhatalmakkal, Argentína kivételével. Tényleg azonban ezen a fronton egyetlen lövés nem dördült el. A délamerikai államok közül csak Brazília mutatkozott hajlandónak arra, hogy megszálló csapatokat küld Észak-Afrikába. A többi délamerikai köztársaság arra szorítkozik, hogy megszakította a tengelyhatalmakkal a diplomáciai kapcsolatot és lefoglalta a követeléseket.

Furcsa helyzet alakult ki a Szovjet és Japán között is. A Szovjet háborút visel a tengely ellen, Japán pedig az angolszász hatalmak ellen. Viszont a Szovjet és Japán egymás ellen nem viselnek háborút, sőt a diplomáciai kapcsolatot sem szakították meg egymással. Ez nem érdeke most sem a Szovjetnek, sem Japánnak. Japánnak nem érdeke azért, mert Wladiwostokot át könnyen lehetne repülőrajokkal megtámadni Japán területét, viszont a Szovjetnek sem érdeke, mert Kelet-Ázsia hadseregének színjátát az európai harcokra szállította, tehát nem tudna védekezni egy esetleges támadással szemben.

Jelenleg a világ lakosságának talán még egytized része sem igazán semleges, a háborút tehát méltán nevezhetjük világháborúnak. Ha azonban csak a tényleg harcolókat minősítjük hadviselő

lőknek, akkor az egész világ lakosságának kb. a fele része hadviselő. (Indiát ilyen alapon nem számítjuk a hadviselők közé, mert hiszen az indusok lefegyverzett állapotban szenvednek angol uralom alatt.) Európa határait egyetlen egy indus hadosztály sem lépte át, tehát az angolok nem is merik az indusokat hadászati célra felhasználni.

A semlegesek jelentősége számbeli csekélységük ellenére annyiban mégis

igen nagy, mert ha elérkezik a háború ideje, e téren fontos látás vár a semlegesekre. Különösen fontos volna, tehát, hogy a semleges államok is tudtára érjék a bolsevizmus részéről az egész keresztény kulturvilágot fenyegető veszélynek, hogy igyekezzenek a tárgyalások alkalmával befolyásukat olyan irányban érvényesíteni, hogy ez a veszély a jövőre nézve is kiküszöbölhető legyen. Fontos volna a semleges államok kezdeményezése olyan téren is, hogy a jövő háborúiban a polgári lakosságot repülőgépekkel ne támadják.

## Hogyan vezette ki csapatait az ötszörös orosz gyűrűből Oszlányi vezérőrnagy, a Mária Terézia Rend új lovagja

A Magyar Lapok jelentette, hogy a Kormányzó vitéz Oszlányi Kornél vezérőrnagyot a Mária Terézia Rend lovagjává avatta fényes ünnepség keretében. Oszlányi Kornél az első magyar tiszt a világháború óta, akit ez a legmagasabb kitüntetés ért, amelyre az új világháborúban szerzett érdemeivel szolgált rá.

Ezzel kapcsolatban érdemes idézni abból a riportból, amelyet Horvay László mint haditudósító még a fronton írt s amely a Tábori Ujság 1943 április 3-iki számában jelent meg. Ez a riport ugyanis éppen Oszlányi Kornél hadosztályának hősi harcáról emlékezik meg s szó esik benne az akkor még ezredes Oszlányi Kornél hadosztályparancsnok hősiességéről is.

Megtudjuk a riportból, hogy Oszlányi Kornél hadosztálya ötszörös orosz gyűrűből vágta ki magát, irtózatos harcok árán. Ezeket az emberfeletti harcokat Oszlányi ezredes személyesen vezette. A hadosztályparancsnok hősiességéről a hadosztály vezérkari főnöke B. ZS. vezérkari őrnagy emlékezett meg a haditudósító előtt.

— A dermesztő, écsontfagyasztó hidegben, — mondotta a vezérkari főnök, — ki a hőmezőkön folyó irtózatos harcokat maga Oszlányi ezredes vezette. Az arcvonal előtt állva maga mutogatta mesterlövészeinek és géppuskásainak az ellenséges célpontokat.

— Karom irányában a cserjés szegélyen ellenséges golyószóró! — kiáltotta

Oszlányi ezredes, s néhány pillanat múlva elnémult az ellenséges tüzfészek.

Ha az orosz túlerő valahol valamennyire az Oszlányi-hadosztály valamelyik szárnyát, a hős ezredes maga elrettent oda, átvette a parancsnokságot és élére állva katonáinak olyan lendülettel tört rá az ellenségre, hogy minden orosz gyűrű szót pattant elöttük. Négy gyűrűt pattintott már szét ilyen hősiességgel Oszlányi ezredes és vitéz katonái, amikor a magyar és német tisztek arra kérték, hogy legalább a terepnyújtotta fedezékeket használja ki. Oszlányi ezredes keményen válaszolt:

— Nekem most ez a feladatom!... — És továbbra is, ahol az ötödik orosz gyűrű fonódott a hadosztály köré. Éppen egy ellenséges tüzfészek ellen vezényelte a tüzet, amikor hirtelen kétszeres találat érte. Egy ellenséges lövedék a hasfalát találta el, egy orosz golyó jobb könyökén érte. B. FS. vezérkari főnök, — aki éppen mellette állt, — emelte be védettebb helyre a hős ezredest.

Súlyosan sebesülve szánkóra tették irtózatos kintjai voltak, de még akkor is parancsokat osztogatott: hogyan lehet áttörni az újabb orosz gyűrűket...

— És a hadosztály veszteségek árán ugyan, de kitért valamennyi orosz gyűrűből. Oszlányi Kornél oroszlanbátorságot öntött mindenkibe minden túlerővel szemben is.

Legmagasabb kitüntetésének bizonyára elsősorban harcos bajtársai örülnek.

## Kilenc millióval csökkentik a főváros népes családvédelmi kiadásait

A mai időkben a főváros fokozott mértékben igyekezik gondoskodni szociális feladatai teljesítéséről. Ez a törekvés kifejezést nyert a költségvetésben is, melynek szociális fejezetét a háború óta évről-évre tetemesen záporodnak a kiadások. Ez évben a belügyminiszter kívánságára a főváros az ingyeryhitő és szociális jellegű költségvetési kiadásokat az eddigiektől eltérően az ugyanannal felállított Nép- és Családvédelmi Alap keretében irányozta elő. A szükségesletek e címen megközelítik a 39 millió pengőt, ami 21,3 millióval haladja meg a múlt év hasonló jellegű kiadásait. A főváros a Nép- és Családvédelmi Alap kiadásainak egy jelentős részét kormányhozjárulás címen az

Országos Nép- és Családvédelmi Alaptól remélte megkapni. Ezen a címen tehát 25 millió pengő hozzájárulást várunk az államtól. Ennek megfelelően irányozták elő a szükségesletek kielégítését is. Most azonban a városbázára olyan értesülések érkeztek, hogy a kormány 9 millióval kevesebbet hajlandó csak átengedni az Országos Nép- és Családvédelmi Alap hozadékából a főváros számára, mint amennyire a főváros igényt tartott és amelynek költségvetésében előirányozott. A 9 millió hozzájárulás csökkentés természetesen érzékenyen fogja befolyásolni a főváros idej szociális tevékenységét, mert ennek megfelelően kell majd redukálni ezeket a kiadásokat. (Magy. Tud.)

## Mátyás „bús hada“

A Himnuszt tárgyaltam növendékeimmel. Egyike a legnehezebb feladatoknak. Történelmi távlatot, a jelen helyes ismeretét és jó adag költői képzeletet kíván. És még valamit: lángoló, imádságos magyar lelket. Olyat, melyet át is tudunk adni az ifjuságnak. Hogy oly sok ifjú és felnőtt van, akik legfeljebb recitálni tudják a költeményt, de a Himnuszt érezni nem tudják, — talán azért van, mert az utóbbiból nem kaptak eleget. Ennek tulajdonítható a „csak vagyunk“ és a majd lesz valahogy“ magyarok nagy száma. Innen ered, hogy sokaknál a házam, csak az „én“ házam, hazát is jelent; földem, iródom, hivatalom... az „én“ határam, mindennek a határa; elég gyakran még a nemzeté is.

Mondom: a Himnuszt tárgyaltuk. Ment minden nagyszerűen, míg egy ólénk szemű kis lurkó fel nem ugrik és meg nem kérdi:

— Tessék megmondani, miért nevezi Kőlcsey Mátyás kir. katonáit bús hadnak?

Azt nem válaszolhattam, hogy megmondanám, ha tudnám. Jól néznek ki. Nekem mindent kell tudnom az iskolában. Elvégre azért vagyok ott. Hogy időről időre jussak visszafelé fordítottam a puskát:

— Hát ti mit gondoltok?

Síri esend. Szinte látni lehetett a nagy, nehéz gondfelhőket, amint feléjük lebegtek. Ha az arráhatottak annakidején legalább fele buzgalommal és jószándékkal törték volna a fejüket, nem lenne annyi baj a világon. Sajnos, ebből nem tőlünk vették a leckét. Meg is buktak a vizsgán. No, de maradjunk a tárgynál. Legalább mi tudnánk valamit elfogadható kisütni. Végre az „osztály esze“ nagy körülményesen feláll és eképp bölgelkedik:

— A költő azért nevezi bús hadnak Mátyás király seregét, mert... hm... hm... (hittemre, mint egy akadémiai tag) mert búsultak. (Igaz, így is lehet értelmezni.) Aztért búsultak, — az örvénygeti tovább, — mert míg a háború tartott, el kellett hagyni szüleiket, testvéreiket, rokonokat... meg azt sem tudták biztosan, hogy visszajönnek-e... Így folytatta volna, ha meg nem állítottam.

Gyerekeszéd. De nem csak az ő szavak. A gyermeklelkű felnőttek is. A mai idők fel-feltűnedező lelki rokkantságának jele. Az „én“-kultusz imádata. Nem vitás, beland, vagy beestelen, aki a háborút a háborúért kívánja vagy szereti. Ennyire igaz azonban, hogy nem magyar az, aki „bús“-sá, síró gyermekké válik, ha a haza, a kényszerítő körülmények hatása alatt fegyverbe szólítja.

Nem ok nélkül tértem ki ezekre. Velük kapcsolatban élem öltik egy kép. Annakidején a Magyar Futárban volt: indulásra kész francia katonavonat. A sok zsebkezdőtől alig lehetett mást látni. Könnyeztek a katonák, sirtak az otthonmaradottak. Mintha bizony temetésre készülének. Később az is lett. Sírásukkal sirt ástak Gallianak. Ezt most már a franciák is tudják.

Körülbelül ezeket válaszoltam. De a többieknél is hatást érhettem el, mert maguk hozták meg az ítéletet: Nem jól okoskodott Pista. Hisz Mátyás király mindig győzedelmeskedett. Ezért... Nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek búszke vára“ is. Azért, mert katonái tettekre szék. önfeláldozóan lelkesek voltak. Bús, síró hadsereggel és országot nem lehetett volna ilyen eredményeket elérni.

A probléma azonban továbbra is az

maradt. Így próbálkoztam: Mátyás király katonái fekete ruhában jártak, innen ered a „fekete hadsereg“ elnevezés. Valószínűleg arra gondolt a költő, hogy ezért mesziről esetleg gyászoló, bús seregnek nézhetne volna őket valaki.

Már az előadáson sem tetszett magyarázatom. De jobb nem volt kéznél, — akkor ebben maradtunk.

Nem hiszem, egy Kőlcsey ilyen sablon-hasonlathoz folyamodott volna. Különösen nem valószínű ez a Himnusznál. Ennek minden szava, sora, gondolata, a legesodálatosabb drágakő; a nemzet egyik legszebb ajándéka az égi királynak, a magyarok Istenének.

Vajjon Kőlcsey nem Mátyás király ajkára adta a szót?

Első pillanatban különösnek tetszik. Tudjuk, ebben az időben Magyarország Európa vezető nagyhatalma volt: az ország határa tetemesen megnagyobbodott, gazdagság, műveltség, legyőzhetetlen hadsereg és mindezek tetejébe egy lángelkű-lángeszű király. Így mi szükség lehetett Kőlcseynek erre? Talán az, hogy

ő is tudta, a lángész egyik legjellemzőbb tulajdonsága, hogy a jövőbe lát. Biztosan látta a nagy király is az eljövendő testvérhárcokat és ennek következményeit: a fekete sereg pusztulását és nemzetünk nagy temetőjét. Mohácsiót. Érezte, ha ez a sereg most a győzelem és dicsőség napfényében tündökölni is — hajh de büncünk miatt valójában a sír felé menetel. Ha még azt is éjtette, hogy majd félezedrig ez lesz az utolsó önálló, győzedelmes magyar gárda, valóban „bús“-nak nézhetne. A sereg azonban nem volt hibás. A fekete had katonái, Mátyás király alatt, míg jó kezekben voltak, becsülettel, sőt ha lehet, ezen felül is mindig helyt álltak.

Hogy mit gondolhatott koszorús költőnk, most sem tudom biztosan. De úgy érzem, az igazság az utóbbi feltevés mellett szól.

Abban azonban mindenki egyetért velem. — ezt tudom — mikor arra kérem a seregek Urát, hogy a most közeledő súlyos időkre csak olyan sereget adjon nekünk, mint Mátyás király „bús hada“ volt. És akkor lesz olyan öröm, vigalom Hencidától-Bouchidáig és a Kárpátoktól az Adriáig, amelyet még nem látott a világ.

GERÉB ÁRPAD

## Hogyan él Hitler a vezéri főhadiszálláson

A Führer csak négy órát alszik, a nap többi órájában tábornokaival tanácskozik

Páris, január 25. A „Sep Jour“ című francia lap hosszú cikket ír Hitler Adolfnak a haretérhez közelebbi főhadiszállásáról. A cikkből, amely a Führer tizenkét óráját ismerteti a vezéri főhadiszálláson, a következő érdekes részleteket közöljük:

— Amíg a harcok messze bent Szovjetországban, majdnem Moszkva közelében folytak, a vezéri főhadiszállás voltaképpen az a négy-öt hatalmas termeskocsiból álló vezéri különvonat jelentette, amely terepszínre álcázva, gölyöálló vastag páncélból, két végén légvédelmi védelmi ütegekkel felszerelt páncélkocsikkal egyenesen az orosz hadjárat idejére készült és vele a német Vezér a legrövidebb időn belül oda utazott, ahol a haretéri helyzet vagy hadászati érdekei megkívánták.

Később, a német-szovjet háború második szakaszában valahol a lengyel főkormányzóság nyugati részén (legalább is a párisi sajtó így állítja), de az is lehet, hogy a birodalom keleti felében felállították a Führer saját tervei szerint készült, órák alatt szétszedhető és újból összeállítható „főhadiszállásvárost“ és a német hadsereg legfőbb parancsnoka, a Német Birodalom vezére és kancellárja innen irányítja és vezeti vezérkarával és katonai tanácsadóival a történelem kétségkívül legnagyobb háborúját.

— A főhadiszállás épületeit kitűnően álcázzák. Éppen eléggé bizonyítja ezt az, hogy mind az orosz, mind az angol-száz repülőgépek esztendő óta lázasan kutatják a vezéri tábor hollétét. Az ellenséges pilóták számára mesés összeget jutalmakat tűztek ki arra az esetre, ha sikerül felfedezniük. Hiábavaló volt azonban mindezekig bármilyen buzó kutatás és felderítés a Führer főhadiszállása ma is rejtély titokzatos rejtély a világ számára. Pedig a tábor komoly építményekből áll, földszintes, négy-öt szobás házak csoportjából, amelyek közül nem is a legdiszesebb a Führer lakásán szolgál. Ez az épület áll a hatalmas táborváros közepén, egyébként

azonban a vezéri zászlón kívül semmi sem árulja el, hogy benne él és dolgozik Németország vezére és kancellárja.

— Hitler napjai szakadatlan munkában, reggeltől-napestig tartó tárgyalásokkal, megbeszélésekkel, parancskiadásokkal telnek el. Hiszen a német Vezér nemcsak hatalmas birodalom kancellárja, államfője, hanem egy gigászi mérkőzés legfőbb irányítója is. Pihenésre ebben a hatalmas, szétágazó tevékenységben igen kevés jut a nap huszonegy órájában. Talán a kora reggeli félórás séta és a vacsora utáni rövid haretéri beszélgetés egyedül az, amit pihenésnek lehetne mondani.

— A szokásos reggeli séta után, amely Hitler egyetlen testgyakorlata, a Führer nyomban munkához lát. Tábornokaival, hadseregeivel, katonáival és diplomáciai munkatársaival folytat tanácskozásokat, táviratokat, parancsokat diktál... Csupán ez a reggeli félóra az övé, a nap többi része népé. A munka legtöbbször egész az éjszakába benyúlóan tart. A Führer későn fekszik és sohasem alszik többet négy óránál. Katonás gyorsasággal öltözik, maga borotválkozik, öltözés alatt inasa mindössze a kabátját segíti rá, de még ezt a segítséget is legtöbbször elhárítja magától.

— Reggelije katonásan egyszerű: egy csésze tea, két szelet pirított kenyér, amelyet a háború előtt kis vajjal és dízemmel kent meg, de a háború óta ezt a csekély fényűzést is száműzte a reggeli étrendjéből.

— Séta után a főhadiszállás térkép-termeibe tér be, ahol hatalmas földrajzok ábrázolják az orosz és délolaszországi haretér a legpontosabb és leg részletesebb adatokkal. Mielőtt tanácskoznék munkatársaival és szakértőivel, a Führer minden reggel gondosan telméri a keleti és déli haretér pillanatnyi helyzetét. Utána bizalmas katonai tanácsadóit fogadja. Mindig oldala mellett található Keitel tüzérségi tábornok, a főhadiszállás főnöke, Böhler, a Führer titkárságának főnöke, vagy akit leg-

előszörban kellett volna említeni, Göring birodalmi tábornagy; velük tekintti át a helyzetet, tanácskozza meg a leg-örgösebb tennivalókat, beszél meg a legsürgösebb feladatokat és az esetleges módosításokat a hadterveken.

— Percenként érkeznek a jelentések a táviratok a front különböző szakaszairól. Itt mindezt tudnak, mindent számontartanak és mindent központilag irányítanak.

— Később a Führer polgári munkatársait fogadja. Ribbentrop külügyminisztert, vagy Göbbels miniszter, utána Dietrich dr-t, a birodalom sajtófőnökét, Schmidt követet, évek óta hűséges tolmácsát és azokat, akiket a Vezér jelentéstételre kértett magához. Sűrű látogatója a vezéri főhadiszállásnak Himmler belügyminiszter, továbbá Bormann-kikkel a belső politikai ügyekről, valamint pártkérdésekről folytat hosszabb és rövidebb eszmecsereket.

— Déli egy órákor a már huzamosabb ideje tartó tanácskozások félbeszakadnak. Hitler elkölti szerény ebédjét. Az ételkor általában könnyű leves, előétel, különféle tojásételek, sok gyümölcs és sör minden alkohol nélkül. (Ezt az italt egyedül az ő számaica készíti egy müncheni serfözde.) Hitler nagy kedvelője a gyümölcsöknek. Menüje sokszor nagyrészt gyümölcsből áll. Szereti a süteményeket is, de ezeket a háború óta nagybőhára mellőzi. Meggyőződéses vegetáriánus, de éppen úgy anti-alkoholista, valamint nemdohányzó is.

— Az ebédnek hamar vége, a Führer utána visszavonul dolgozószobájába. Ez az elmélkedése az elhatározások megfontolásának, kiértelmezésének órája. Rövid pihenő után a Führer ilyenkor hosszasan jár fel-alá dolgozószobájában, új elhatározásain, döntésein gondolkodik. Néha napokig némán hallgat ezekről a döntésekről, azután gyorsan hivatalos szarnyegédeit és tömören, katonás rövidséggel megfogalmazva közli parancsait. Sokszor hivatalos a külön gyorsíró, akinek eszébe, folyékonyan diktálni kezd, alig szakítva meg egy-egy pillanatra fejtegetéseit.

— A diktálás után ismét munka következik, ezúttal is a katonai kérdések foglalják le túlnyomórészt idejét.

— A vacsorára annyi pihenést enged meg magának idönként a német nép vezére, hogy vendégül látja egy-egy kiválóbb haretéri teljesítményt felmutató tisztjét, katonáját. A szigorú, vagy munkában elfáradt arc ilyenkor megnyílik, mosolyog, barátságos és lebilincselő. Sűrűn tesz fel kérdéseket és érdeklődéssel hallgatja katonái elbeszéléseit. Kedvelt repülőitől még a dohányfüstöt is elzengedi, noha közismert erre vonatkozó felfogása. Még munkatársainak sem szabad dohányozniuk jelenlétében, de katonái ez alól a hallgatóság tilalom alól fel vannak mentve. Sőt a Führer maga kínálja meg őket, illatos hazai cigarettával.

— Néha a vacsorák, amelyeknek egyszerű ételsora szinte közmondásos, egy-egy haretéri filmberadó lepergetésével végződnek a különvonat liliputi vetítőjében. Mások a vezérnek rádióhallgatóshoz van kedve: zenét hallgat a birodalmi vagy a baráti államok rádiójából. De éppen olyan szívesen hallgatja a híreket is a hazai rádióból. Ha esetleg nincs kedve való zene az éterben, a Führer egyik bizalmasa a pianinohoz lép és eljátsza a Triestán és Izolda vagy a Nürnbergi mesterdalnokok egy-egy áriáját. A vezér szereti Wagner, méindnem mindegyik operáját legalább százszor hallotta. De a szórakozásnak azután hamarosan véget vet és ismét visszatér munkájához.

— Így telik el a német birodalom nagy vezérének egy-egy napja a főhadiszálláson.

Páczay László belgrádi élményei:

## AHOL KELET ÉS NYUGAT TALÁLKOZIK

### II. RÉSZ

#### Százas tempóval Belgrád felé

Ujvidékről indult hatalmas, Horch gépkocsink. A Duna innenső oldalán szigorú magyar, a tulsó oldalon, Péterváradon még szigorúbb horvát usztasa vám- és határvizsgálaton esztünk át. Majd rákanyarodtunk a pompás london-istanbuli transcontinentális műtra. Hosszú kilométereken keresztül kísértett a balkáni villám-hadjárat emléke: *összelőtt szerb bunkerek, melyeknek romjait még nem hordták el.* Minél messzebb távolodunk Bácskától, annál szegényebb, gyéresebb lett a növényi kultúra, alacsonyabbak a buza és kukorica táblák. Indiánál németek vizsgálták át a kocsit.

Egyszer az órára pillantott vezetőnk s fűtventett:

— *Ejha, még csak a fele utnál tartunk s félóra múlva, dében elzárják a forgalom elől a zimonyi hidat. Lábat ráhelyezte a gázpédálra és a sebességmérő mutatója a 100 felé kuszott. Összeluzta szemét, álla kissé előreugrott. Mereven figyelte az utat, melyet szegélyező kilométer-kövek és fák, szemünkben fehér-szürke vonallá olvadtak össze: az út lélegzetállítlan keskenynek tűnt előttünk s a távolban homályosan kéklő hegyek fokozatosan vesztettek kékségükből... A kilométer órára pillantottam, éppen 135 km-re ugrott a mutató. A motor, ez a csodálatos mestermű, egyetlen zúgott. A szél védő ablakon erős koppanással mutak ki a kocsi szelvére kerülő bogarak. Oldalt néztem: fehérre meszelt, piros tetejű tanya-épületek, magányos jegenyék vágattak vadul felénk. Rövid, üvöltő hang s máris elhagyta egymást: gépkocsi és tanya. Ujabb épületek, újabb üvöltő hang: esutety... ssutty... és a keskeny, fehér csikon szédületesen rohant kocsink a távoli kékség felé...*

#### Zimony

Ez az örületes rohanás csak Zimony előtt hagyott alább. A műút Zimonyban (a szerbek Zemun-nak írták) a Péter király útjában folytatódott. A volt jugoszláv légügyi minisztérium közelében haladtunk el. *A modern, hatemeletes palota német bombázáskor kapott sérülései már kijavítva, magas tornyán most német hadilobogót lenget a szél.* Jobbra, messze a zimonyi repülőtér hatalmas hangárai látszanak. A tér fölött német Messerschmidt vadászok keringenek. Közben sűrűsödnek a házak, eleinte hézagosan kerttel, később már összefüggő utcatorokat alkotnak. Itt már élénkül a forgalom is. Életveszélyesen rohan gépkocsink: még mindig nyolcvan körüli jár a sebességmérő mutatója. Egyik kereszteződésnél egy tányércapkás, barna egyenruhás ember igen hevesen integet. *Mikor majdnem elűjtük, jövünk rá, hogy nekünk hadonászott, különös tekintettel, mert ez a hivatása: Közlekedési rendőr volt. Alsó ajkamat harapdálva figyelem vezetőnk mesterkedését, amint a kicsi balkáni lovaskocsi meg katonai autók között cikkázik 60-70 km-es sebességgel. Végre felcsillan a Száva, de balszerencsénk*

német katonai gépkocsi-oszlop mentel előttünk a hid felé és közben már 12 óra egy perc. Tudtuk, hogy a katonai menetoszlopot még átengedik a hidon, de gépkocsinkat semmiesetre sem. Am gépkocsivezetőnk nem volt szivbajos, mint „józsefvárosi vagány”. Budapestent nőtt fel.

— *Mit nekünk egy menetoszlop!* — felkiáltással beledült a gázkarba és a kocsi hőröge megugrott. Nagyon nyekkentünk az ülésen, még hallottunk egy „donner-wetter”-t, azután szépen rágördültünk a fahidra. *Nagyszerű alkotmány ez a hid.* Magyar és német hidászok verték a visszavonuló szerbek által felrobbantott hidak pótlására. Egy utast az autók, egy a kocsik és kerékpárok, egy pedig a gyalogosok számára áll rendelkezésre az egyik és ugyanúgy a másik oldalon. Dében leállítják a forgalmat, a hid egy részét csuklós vaspántokon eltörlék és az addig összegyűlt hajók szépen áthajóznak a szabaddá tett szakaszon. Délután háromkor leállítják a hajóforgalmat, visszaállítják a hidrészt és megindul a szárazföldi forgalom. (A Duna szakaszon, Pancsovánál már átadták a forgalomnak egy hatalmas közúti és vasúti köhidat, melyet a német Todt szervezet épített bámulatosan rövid idő alatt.)

Közben a tulsó oldalra értünk, ahol nem éppen kellemes fogadtatásban részesítették a „kamerádok”

szabálytalan előzésünkért. Azonban igazolványaink felmutatása után pár udvarias, feddő szóval megszűnt a dolgot.

#### „Majestic” szálló

*Hát újra Belgrádban vagyunk!* Végigmustráljuk az ismerős házakat melyek közül egy-kettőt bizony már hiába keresünk. Az emlékezetes virágvasárnap német légitámadás áldozatai lettek — a Szimovics puccsista kormány (az utolsó jugoszláv kormány) „mindenre kiterjedő gondos és előrelátó intézkedése” folytán. Gépkocsink most már lassan, ezinte zajtalanul halad a „Majestic” szálló felé. Beograd — így nevezik fővárosukat a szerbek — legmodernebb szálloda-étterme a „Majestic”.

Valamikor dúsgazdag szerbek dőzsöltek itt, a nemzetközi világ kedvencei itt adtak egymásnak randevut egy kis balkáni kiruccanás előtt. Ma az egyenruha dominál a szállóban, meg az étteremben. Német katonatiszti eszma kopogását fogja fel a hall süppedő perza szőnyege, az étteremben marsallbojtos bolgár tiszt mellett, magyar folyamhajózási tiszt ebédel. Újabban látni szerb egyenruhát is. Nédics tábornok utasította tisztjeit, hogy a társasági életben is keressék a kapcsolatot a németekkel. A falakon metszett tü-

## A PANNONIÁBAN

Reggel:  
kifűző kávé, tea.  
Délelőtt:  
elsősorú zóna, sörözés.  
Délnél:  
izletes ebéd, menürendszer és ala carte.  
Délután:  
zamatos fekete és oszonnakávé.  
Este:  
pompás vacsorák.  
HAMZA JÓZSEF  
és zenekara muzsikál  
Eljegyzési, esküvői és társas étkezések készítését vállalja.  
Dobrás János  
ügyvezetőigazgató,  
v. kir. udvari szakács főz

kör, a fehér abrosszal terített asztalok, süppedős fotályok és székek között pálmák. Őt nyelven beszélő pincérek izlésesen szervírozzák a különben sovány menüt. Kenyér minden vendégnek egy szelet, — az is papírvékony — jut. Az árak már vastagabbak, sőt néha — már pénzzel átfoghatatlan vastagok... Mondják, hogy ami Budapestnek Gellért-szálló, az Belgrádnak „Hotel Majestic”.

## „Fogadom őket, de előbb mondják meg, mit akarnak...”

Akik el akarták hozni Vilmos császárt Hollandiából — huszonöt évvel ezelőtt — Nyolc amerikai meg akarja látogatni a Kaisert!

Az USA európai expedíciós hadseregének 114. ez. tüzérezrede 1918. Szilveszterét egyik luxemburgi városkában ünnepelte. A tisztek már régen unták a háborút, amely voltaképpen véget is ért már, de mivel a béketárgyalásokat még nem zárták le, itt kellett maradniok. Mulatozás közben Lea Luke ezredes, közismerten jókedvű, derűshangulatú tiszt, a polgári életben főszervező és szenátor — csupa unatomból odaszólt társainak:

— Ezt az unalmat kibírni nem lehet, Volna egy ötletem. Szaladjunk át Vilmos császárhoz Hollandiába s hozzuk el ide!

Az ötlet felvillanyozta a társaságot. Az amerikaiak tudták, hogy most nagy-

fiúk Európában. Mozoghatnak mindenfelé. Az alantok tisztek azonnal „intézkedtek” és hajnalutján előállt két hatalmas amerikai gépkocsi. Az ezredes és két társa beletelepedittek és áthajtott Brüsszelbe, felkereste Brand Withlock követséget, ettől utlevelet szerzett, aztán tovább utazott s a holland határon azonnal sorompót nyitottak nekik. Az amerikai utlevélnek nagy szeme volt akkor... Ezeknek meg még külön Laissez-passer-jük volt ezzel a szöveggel: A hatóságokat felkérjük, könnyítsék meg mindenben Luke Lea ezredes, USA szenátor és társainak utazását, akik kormányuk megbízásából egyenruhában utaznak.

még megvárakoztatta vagy negyed-órát.

A két hollandus úr kijött. — A Császár köti magát elhatározásához, s ha az urak nem engednek, a fogadásból nem lesz semmi — mondotta a gróf.

— Olvassa el kérem ezt az okiratot — az ezredes a gróf orra alá tolta Laissez-passer-jét.

— Ez mind helyes, de most már kötöm magam ahhoz jelentsék ki az urak becsületszavukra, hogy vagy Wilson, vagy Pershing úr egyenes megbízásából jöttek. Különb... —

— Ezredes úr — rohant ekkor a hallba az egyik amerikai sofőr-örmester — egy század holland katonaság érkezett a kastély elé gépfegyverekkel! Mit csináljunk velük?

— Erre volt jó az urak időhuzása — morogta bosszusan az ezredes, — most már nem vagyok kíváncsi a Kaiserre! — Intett, a nyolc tiszt elhagyta a kastélyt, beült gépkocsijába és elhajtott. A szilveszteri terv, ami siker esetén felrázta volna az egész világot, nem sikerült. Lea hadbírósg élé került, az azonban — felmentette.

#### Nehézségek az amerikai kastély előtt

Január ötödikén este nyolc órakor érkezett meg a két gépkocsi az amerikai kastély elé, amelyben mint vendég Vilmos császár gróf Bentick-nél lakott. Holland katona őrizte a bejáratot. Miután az amerikaiakat jól megnézte, a házba sietett és visszatért egy rendkívül előkelően öltözött fiatalemberrel.

— Ifjabb gróf Bentick vagyok — mutatkozott be — mivel lehetek az urak szolgálatára?

— A Kaiserral szeretnék beszélni — válaszolta kurtán az ezredes.

— Parancsoljanak helyetfoglalni a hallban, de kérem kell, sziveskedjek megmondani, milyen ügyben keresi a Császárt?

— Azt majd csak neki mondom meg személyesen.

Ez esetben mindenekelőtt őt magát kell megkérdeznem, fogadja-e az urakat — válaszolta a fiatal gróf hasonló eréllyel. Az urak megálltak a hall egyik sarkában, a gróf besietett a Császárhoz, tíz perc múlva visszajött.

— A Császár öfelsége szivesen fogadja az urakat, de csak akkor, ha jelzik, mit kívánnak tőle — mondotta. Az ezredes azonban megmaradt álláspontjánál. Közben megérkezett a kastélyba a lóhalálban előhívott polgármester, aki a kérdést ismét neki szegezte az amerikaiaknak. Az ezredes már gyanút fogott, mikor a gróf és a polgármester is-

## Felkérjük

azt a hölgyet, aki decemberben étkezéskészletet küldetett Fodor József Budapest címre, jelentkezni s-iveskedien.

HANGYA Sas-palota

## Február másodikán bencés matiné a Katolikus Körben

A Katolikus Akció nagyváradi szervezete február 2-án pontosan fél 12 órai kezdettel a Katolikus Kör nagyeremében irodalmi matinét rendez, amelynek előadója a Pannohalmi Szemle kiváló szerkesztőgárdája lesz. Az előadás látogatása teljesen díjtalan. Az ünnepség műsora a következő:

1. Megnyitó.
2. Dr Mihályi Ernő O. S. B.: Szent Benedek üzenete korunkhoz.
3. Dr Bánhegyi Jób O. S. B.: a 69 éves Harsányi. A költeményeket szavalja: dr Selmezy János ügyvéd.
4. A Szentorsolyarendi leánynevelő-intézet énekszámai.
5. Dr Vanyó Tihamér O. S. B.: Hábora, idegek, lelkiélet.
6. Dr Rezek S. Román O. S. B.: Szent Agoston Soliloquiái.

Az előadás iránt már is nagy érdeklődés nyilvánul meg, amelyet meg is érdemelnek a kiváló előadók, mert nemcsak egytől-egyig nagynevű szónokok, hanem azonkívül a tudományos világban is jólismert nevet vívtak ki maguknak.

Dr Mihályi Ernő 25 éve tanít a Pannohalmi Főiskolán, a tanárképző történelmet és művészettörténelmet. Előzőleg 9 évig volt Sopronban tanár és feldolgozta Sopron műemlékeit, templomait, reneszánsz és barokk házait s a kiváló barokk festőnek, Dorffmeister Istvánnak egész Dunántúltra kiterjedő működését. A Sopron műemlékei c. mű magyar, francia és német nyelven jelent meg gyönyörű műmellékletekkel. 15 éve szerkeszti egyik legelőkelőbb folyóiratunkat, a Pannohalmi Szemlét. Sorozatosan jelentek meg benne évről-évre tanulmányai, amelyekben Pannohalma, a magyar falu egyházművészetével, éltető művészettörténeti kérdésekkel, impresszionizmus, expresszionizmus, futurizmus, kubizmus, a liturgia és a modern egyházművészet stb. foglalkozik. A győri szabadegyetemen már 20 éve tart művészettörténeti előadásokat. A soproni nyári egyetemen is ismételtelen szerepelt. Tanítványaival nagy területeket dolgozott fel Sopron vármegye és a győri egyházmegye múltjából. A Szent István jubileumra megírta két kötetben Szent István élete és műve c. összefoglaló munkát. Mint a Levente Egyesület elnöke szívesen foglalkozik az ifjúság vallási és kulturális nevelésével. A Szent István Akadémia és több tudományos társaság tagja, a Győri Kiszaludai Irodalmi Kör, a Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat, a Műemlékek Országos Bizottságának, a Szent Miklós Magyarországi Ünnepekről szóló tudományos és irodalmi osztályának r. tagja.

Dr Bánhegyi Jób a győri bencés rendház főnöke, a pannohalmi hittudományi és tanárképző főiskolán a magyar irodalomtörténet tanára. Az irodalomtudomány és leánypedagógia terén fejtett ki érdemes irodalmi munkásságot. Kétkötetes magyar irodalomtörténete a Szent István könyvek sorozatában új szempontokban gazdag szintézisért nyújtotta a nemzeti tudomány eredményeinek és először érvényesítette hátor következetességgel a katolikus világnézet értékelési elvét. Hézagpótló könyve, a Magyar nőirolók előző foglalta össze nálunk a magyar műirodalom történetét, Uttörő műve, a Nem vagy már kisleány című leánypedagógiai könyve, Tóth Tihamér ifjúsági könyveihez hasonlóan korszerű világnézeti útbaigazítást adott a ma

leányifjúság kezébe és kezdeményezésével a hasonló művek hosszú sorát hívta életre. Számos tanulmánya, cikke és kritikája jelent meg hazai folyóiratokban és hírlapokban, sok lelki gyakorlatot, irodalmi és pedagógiai előadást tartott az ország minden részében. Tagja a Szent István Akadémiának, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Bizottságának, alelnöke a Győri Kiszaludai Irodalmi Körnek s a győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulatnak, azonkívül több más kulturális egyesület is megtisztelte tagságával.

Dr Vanyó Tihamér egyetemi magántanár a budapesti egyetem bölcsészeti karán, a pannohalmi bencés tanárképző főiskola tanára. Két ízben állami, illetve akadémiai ösztöndíjjal hosszasan történelmi kutatásokat végzett a vatikáni levéltárban. Egyháztörténeti vonatkozású főbb munkái a következők: 1. Püspöki jelentések a Magyar Szent Korona országainak egyházmegyéiről 1600—1850. A bécsi nunciusok jelentései Magyarországról 1686—1683. A plébániatörténetírás módszertana.

(Az Actio Catholica országos igazgatósága valamennyi plébániára eljuttatta.) Az egyháztörténet szemhatára. — Szak tudományán kívül behatóan foglalkozik lélektannal és idegtudománnyal. E körbe vágó néhány füzete: A modern katolikus férfi vallásossága. A nő szerepe a történelemben. A nőről vallott felfogások háttere. (Mindhárom a Pannohalmi Szemleben jelent meg.) „Háború — idegek — lelkiélet” c. előadásában elsősorban lélektani szempontból vizsgálja a mai idők hatásait, kitér a félelem, szorongások és az önbizalomvesztés okozta lelki válságokra. Majd orvoslásukat ismerteti.

Dr Rezek S. Román. Kőszegi bencés tanár. Három éve működik, már is tagja az Aquinói Szent Tamás Társaságnak. Esztétikai, filozófiai kérdésekkel foglalkozik, Prohászka lelkiességével, esztétikájával, Harsányi költészetével. Székfoglalóját a művészet és erkölcs surlódásainak magyarázatáról tartotta. S közben írja légiós finomságu verseit, inyenc, irodalmilag nagyon művelt közönségnek való verses Szent Agoston fordításait (Soliloquia). Filozófiailag művelt igazi filológus költő. A szöveken egy csapásra meghódította a közönséget. S meleg papi belkének egész odadaásával foglalkozik az iparos ifjúsággal.

## Szigorúan ellenőrzik a textilnyersanyag forgalmát

Még tavaly júniusban az iparügyi miniszter rendeletet adott ki, amely szigorúan előírja a textilárak gyártási módzatait, a fonaltól kezdve a szövésig, kötésig és feldolgozásig. A szakértők által összeállított rendelet a gyárak számára felreérthetetlenül megszabta a gyártás menetét, meghatározta az anyagkeverékek összetételét a harisnyától a svájei sapkáig, bélesek, kendőkön és fehérneműanyagokon keresztül. Az egyik szakasz természetesen a visszaélések megüntetéséről is gondoskodik — Mindez a polgári lakosság és elsősorban a szegényebb néprétegek ellátásának érdekében történt. A cél az volt, hogy a kikísérletezett és megfelelőnek talált textilárak gyártását biztosítsák és a háború idején is oly anyagokat bocsássanak a közönség rendelkezésére, amelyek jók, tartósak és legalkalmasabbak arra a célra, amelyre vásárolják.

Ezzel a kérdéssel szorosan összefügg a textilhulladék összegyűjtésének kérdése is. A mai nyersanyaghiány szigorúan megparancsolja, hogy minden hulladék megfelelő helyre, a hulladék gyűjtőbe kerüljön, amely rendeltetési helyére juttatja.

Legutóbb Kolozsvárott tartottak ebben az ügyben nagyfontosságú értekezletet a textilhulladék-beszerező erdélyi körzetvezetők. Az értekezleten megjelent vitéz Benkő Béla vezérőrnagy, az erdélyi vitéziszék főzskapitánya, vitéz Petrőczy József, a textilbeszerző központ igazgatója és a hálózat erdélyi tagozatának vezetői. A megbeszéléseken Bihar megye és Nagyvárad részéről Rácz P. Pál körzetvezető vett részt.

Megállapították a kolozsvári értekezleten, hogy a textilnyersanyag felhozatal mintegy egyötödére esett vissza. Oka ennek az, hogy a vállalatok nem a hálózat tagjainak adják az

árút, hanem azokat megkerülve, idegen kezekbe juttatják. A kevés nyersanyagbeszolgáltatás következménye aztán az, hogy a textilkiutalás egyre kisebb, mert a beszolgáltatás nem teszi lehetővé a hulladék nagymértékű feldolgozását és újbóli forgalombahozását.

A háborús szükséglet megtanított bennünket a hulladékok értékelésére. Áll ez elsősorban a textilanyagokra. Elsőrendű honvédelmi érdek, hogy a textilhulladék ne kallódjék el, hiszen ebből ruházat, igen sokféle felszerelési cikk, a különböző, eddig nagy sikerűnek mutatózó akciók javára nagyon sok értékes anyag készül. Eppen ezért elhatározták a legszigorúbb ellenőrzést ebben a kérdésben.

Bihar megyében és Nagyváradon is erőteljes mozgalom indult meg a napokban a textilhulladék lelkiismeretes és fokozott összegyűjtésére, annál is inkább, mert nálunk is elég szomorú a helyzet e téren.

A nagy textilhiány, a zugforgalom, az engedéllyel nem rendelkezők felvásárlásai, szóval a feketekereskedelem itt is utjában állt az eredményes munkának.

A kolozsvári értekezlet eredménye az, hogy Rácz P. Pál körzetmegbízott a legszigorúbb ellenőrzést gyakorolja a textilhulladék összegyűjtésére és hovaforodítása terén, felhívással fordul a közönséghez és az elsőrendű honvédelmi érdekekre való tekintettel nagyszabású mozgalmat kezdeményez.

**FERENC JÓZSEF**  
KESERŰVIZ

## Kovács cimfestő Hlatky Endre-utca 6. szám

Transzparensok, reklámok, üveg- és bádóg címtáblák szép kivitelben, olcsó árban

## Könyv és Kultura

Dr Nadas Zoltán: „Ő is szenvedett.” címmel könyvet írt a mai idők legaktuálisabb problémájáról: a szenvedésről. „A Fehér Barát” felelős szerkesztője, a jónévi egyházi író és szónok messze elkerüli a szentimentális általánososságokat, ehelyett a hit és a pesszimit acélos igazságaival, komoly lelkiismerettel és a meleg érzés őszinte megélésével mutat a szenvedés legkülönbözőbb forrásaira és ezek közös céljaira, egyszóval: a szenvedés értelmére. — Ugyanakkor az istenközelség világotörnyának fénykévéjébe segítve a szenvedés-hullámokkal küzdő lelkét, a nap-nap után való erőfeszítésekhez, nehézségekhez szeretettel nyújtja az elvieselés krisztusi módzatait is.

Nadas Zoltán írása nyomán a szenvedések érrendszerében lüktető élet valószínűsággal hullámzik bennünk és körülöttünk, mintegy árasztva magából a meggyőződést, hogy a mindennap vereséjétek, könnyes és véres percek is csak Krisztus formálhatja a megváltott ember boldogságává.

Ehhez a minden ízében modern könyvhöz dr Scheffler János esztimári püspök írt előszót.

Kapható minden könyvkereskedésben. Ára: 9.80 P.

Kiadja a „Fráter György” Sajtószövetkezet, Budapest, IX., Gönczy Pál-u. 2 III. em. 11. — Postafiók 11. — Telefon: 189-100.

## Ipartestületi hírek

A szobafestő szakosztály értesíti tagjait, hogy enyv érkezett s azt február hó 1-én, reggel 9 órától déli 12 óráig fogjuk szétosztani. Az utalványokat szakosztályi irodánkban ugyanekkor átvehetik és az enyvet ugyanitt meg is kaphatják. Felhívjuk érdeklő tagjaink figyelmét, hogy akik a fentjelzett időben az enyvet át nem veszik, úgy igényjogosultságukat erre nézve elvesztik. *Elnökség.*

A Nagyvárad és Vidéke Ipartestület Ruházati és Textiliparosok szakcsoportja ezúton értesíti tagjait, hogy a faszén-utalványok kiosztását megkezdte. Kérjük tagjainkat, hogy azt mindenki 3 napon belül átvenni sziveskedjen. *Elnökség.*

## szolgálatos gyógyszerárak:

### V. CSOPORT:

KLEOPATRA gyógyszerár Kossuth Lajos-utca 2. (Barla Dezső) 15-15.

CSILLAG gyógyszerár, Mussolinil-tér 3. (E. Csapó Z.) 25-51.

MATYAS KIRALY gyógyszerár, Szt János-u. 50. (Ajtay G. Gyula) 21-31.

SENT ANTAL gyógyszerár, Gerliczy-u. 14. (Atlasz Lajos) 13-55.

A gyógyszerárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombathat reggelig tart.

# HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
**NAGYVÁRAD,**  
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5. SZÁM.  
 Telefon: 12-27.

**ELŐFIZETÉSI ÁRAK:** 1 óra 4.30 P.  
 3 óra 12.40 P.  
 Postatakarékpénztári csekk számlánk  
 száma: 72.301.  
 Kéziratokat nem adunk vissza.

**Tehetős embernek,** akinek vagyona pénze van, tudnia kell, hogy „a pénz kötelez”. Családdal, házával, nemzettel szemben. Kössön életbiztosítást családja javára. A család biztonsága az ország biztonsága! Az 1857-ben alapított legrégebbi Első Magyar Általános Biztosító Társaság helybeli főigazgatója: Szent László-tér 2. szám alatt felvilágosítja Önt az életbiztosítási lehetőségekről.

**A Kormányzó Ur a Tisztikaszinó serlegvacsoráján,** A MTI jelenti: A Kormányzó Ur öfömlétsége pénteken este részt vett az Országos Tisztikaszinó évente szokásos serlegvacsoráján. Vitéz Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a honvédezerkari főnöke Mátyás király hadavezető géniuszát méltatta.

**Változások a nagyváradai egyházmegyében.** Nagyvárad, jan. 29. Sarkadkeresztúri szervező lelkész **Marosi László,** Orosháza — rákóczi-telepi szervező lelkész **dr. Balogh Imre** orosházi segédlelkész lett, akinek helyére **Csaba Béla** sarkadkeresztúri lelkész került.

**Fáy Aladár titkos tanácsos meghalt,** A MTI jelenti: Fáy Aladár dr., ön. kir. titkos tanácsos, nyugalmazott államtitkár, 80 éves korában meghalt.

**Senkinek sem történt baja a fiemel magyarok közül.** A MTI jelenti: Fájkozott hely közli, hogy a Fiumét ért legutóbbi bombatámadások következtében sem a magyar külképviselet tagjai sem a fiemei magyarok közül senkinek sem történt baja.

**A Magyar Szent Kereszt Egyesület,** a római katolikus konvertiták országos egyesületének nagyváradai tagjai, a Latin Szent. Püspökség és egyesületük központjának hozzájárulásával, a nagyváradai kerületi csoport hivatalos megalakulását határozták el. A püspöki főhatóság a nagyváradai csoport egyházi vezetőjéül **Follmann Géza** th. székesegyházi kanonok, teológiai rektort jelölte ki, világi elnöküké pedig a tagok **dr. Somogyi Imre** ügyvédet választották meg.

**Változások a szatmári egyházmegyében.** Szmutkó Emil elnyerte a csicséri, Kalász Géza pedig a dolhai plébániát, Brendli István helyettes plébános lett Szinfalun, Merlák Ferencet pedig püspöki tanácsossá nevezte ki dr. Scheffler János püspök. Meghaltak: Komka Gyula és Boross Bertalan.

**Hétfőn előadás az Erdélyi Ifjak Körében.** Hétfőn este 7 órakor az Erdélyi Ifjak Köre a Magyar Házban megtartja szokásos összejövetelét. Előadást tart Jakó Albert, a Szent László gimnázium igazgatója.

**Bűnbánatot ébresztő kép kerül az óvőhelyezésre.** A Magyar Kurir jelenti: Az Actio Catholica Országos Elnöksége elhatározta, hogy az ország összes légtartalmai óvőhelyeit művészi kivitelű bűnbánatot ébresztő falragasszal látja el, amelynek aljára a tökéletes bánatot felheltő fohászt nyomtatják rá. Az áhitatot ébresztő plakát megfestésével **Légrády Sándor** festőművészt bízták meg. Az egyes egyházmegyék most állítják össze, hogy hány ilyen bűnbánatra ébresztő falragassza van szükségük és ennek eredményét jelentik az Actio Catholica központi irodájának (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.).

**Amerika nem szállít petroleumot Spanyolországnak.** A Budapesti Értesítő jelenti: Lisszabonból jelentik (MTI) Az angol hírszolgálat közli, hogy az amerikai kormány nem szállít február hónapban Spanyolországnak petroleumot, valószínűleg azért, hogy megfontolásra bírják a háborús anyagtartalmát illetően.

**BUTORT színeset MEZEI-től**  
 Háló, kombinált és előszobák. Konyha ajándékok  
 Szabadság-utca 12. (Szacsav-utca 48.)

**BUTOROKBÓL** ma is nagy választék **ARTA** butorüzlet, Pannonia épület, Bethlen István-utca 2.

**Szerzetes lett Caragiolaro, olasz tábornok.** Zürichből jelentik: (MTI.) A svájci Távirati Iroda a Vatikán városból közli, hogy a Vatikán vizsgálatot folytatott azzal kapcsolatban, hogy **Caragiolaro** tábornokot Toscanában egy kolostorban találták meg. A vizsgálatból kitudott, hogy a tábornok felvételét kérte négy hónappal ezelőtt a rendbe és a novicius időt és Szent Ferenc szabályait szigorúan betartotta és ezért, mint terciárius, felvették a rendbe.

Egy asszony és egy művész meglátják egymást...  
**Egyetlen éjszaka**  
 Főszereplő: Pierre Blanchar  
 a CASINO-ban

**BELVÁROSI**  
**Budapestet megelőzve!**

**MUKI**

Vigjáték, operett, burleszk. Irta: Bónyi Adorján  
 Szilassy, Pelsőczy, Latabár, Turay  
 A kedvezményes jegyek csak február 3-tól érvényesek  
**Jegyelővét 12-1-ig**

**Halálozás.** Mint rézevettel értesülünk, Jelinek Géza ny. városi főszámvéve életének 69. évében rövid szenvedés után meghalt. Temetése 31-én, hétfőn délután fél 4 órakor lesz a Rulikovszky temető Steinberger kapujánál.

**A görögök készek harcolni a kommunizmus ellen.** Athénből jelentik: (MTI) Görögországban felfegyverkezett görög önkéntes kötelek állnak készenlétben, hogy a német véderő támogatásával felvegyék a harcot a kommunista bandák és a felforgatók ellen.

**A zilahi Wesselényi kollégium meg akarja szerezni Ady Endre szülőházát.** Ady Endre egykori híres tanulóintézete, a zilahi ősi Wesselényi kollégium bensőséges ünnepséggel hódol a nagy költő emlékeztetésnek. A kollégium ünnepsége a költő halálának negyedszázados évfordulóján egyúttal egész Szilágyság megemlékezése is. A zilahi Wesselényi-kollégiumnak van az országban a legszebb Ady-múzeuma s ott nagy szeretettel őrzik a költő tanulókorának emlékeit, kéziratait és sok családi relikviáját. A közel 300 éves intézet most meg akarja szerezni Ady érdmindszenti szülőházát, az ősi Ady-kúriát, a hozzá tartozó belsőiségekkel. A tulajdonossal már folynak az erre vonatkozó tárgyalások, de a kollégium rendelkezésére álló összeg kevés, ezért gyűjtés útján igyekezik pótolni a hiányzó összeget. A kollégium vezetősége reméli, hogy a magyar társadalom megértéssel fogadja nemes szándékát és támogatja céljának elérésében. (Magy. Tud.)

**Stefániai-Lászlóffy**  
 koncertre jegyek elővételben hétfő délután 4 óráig az „Eszti” kalapszalomban, 4 órától pedig a Református Kulturpalota pénztáránál kaphatók.

**Székely leányok vizsgája a Népfőiskolán**

(Nagyvárad.) Péntek reggel 9 órakor kezdődött 22 székely leány vizsgája a szürke nővérek székelyházában. A „Kálák” székely leányközség 22 hajadona tanult, mosott, főzött, font, szőtt és varrt 1943 november 3. óta a Szürke házban. Széleskörű elméleti ismereteket, gyakorlati háztartásbeli tudást sajátítottak el rövid hetek leforgása alatt, kiváló tanerők közreműködésével. Hogy csak többet ne említsünk, a hit-tant magá **Fiedler** István püspök tanította. A rögtönzött népfőiskola buzdó igazgatónöje, **Zakariás** Flóra nővér, elméleti vezető oktatója, egy lelkes fiatal székely tanítónő: **Andrási** Ilona. Többek között tanított még dr. Szeszák Gyuláné zöldkeresztes nővér egészségápolást, **Horváth** Ilona gazdasági tanárnő háztartási ismereteket.

A vizsgán, melyen több egyházi vezető személyiség jelent meg, dr. **Molnár** János kanonok elnökölt.

**Most javíttassa, festesse tisztíttassa kerékpárját JAKAB** műszerésznél  
 Kossuth-utca 5. zippzárjavítás

**Szálasi Ferenc Nagyváradon.** Nagyvárad, jan. 29. Szálasi Ferenc, a Nyilaskeresztes Párt vezetője ma délelőn Nagyváradra érkezett és este értekezletet tart a párt helyiségében.

**2000 pengő a postautalványon küldhető legmagasabb összeg.** A MTI jelenti: A kereskedelem és közlekedésügyi miniszter rendelkezést adott ki, amely szerint 1944 február 1-től a belföldi forgalomban egy postautalványon küldhető összeg felső határa az eddigi 1200 pengő helyett 2000 pengő. A postautalvány díja 1000 pengőn felül 1500 pengőig 3 pengő, az utánvételi díj 3.10 pengő, 1500 pengőn felül 2000 pengőig az utalvány díja 4 pengő, az utánvételi díj 4.10 pengő.

**A középiskolákban február 29-én ér véget az első félév.** **Szinyei Merse** Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a középiskolákban, középiskolákban és szakiskolákban az 1943/44. iskolai év első fele 1944. február 29. napjáig tartson. Ezekben az iskolákban az első félévi bizonyítványt február 29. napjának utolsó tanítási óráján kell kiosztani. Február utolsó napján vagy március első napján szünetnapot tartani nem szabad. Ezek a rendelkezések nem vonatkoznak az ipari szakiskolákra, valamint a népiskolákra: ezekben az iskolákban az iskolai év első fele változatlanul január 31. napjával végződik.

**18 állam nem ismerte el az új bolíviai kormányt.** Lisszabonból jelentik: (MTI.) Mint a brit híroroda jelenti, **San Salvador** csütörtökön közölte, hogy nem ismeri el az új bolíviai kormányt. Ezzel összesen 18 amerikai állam nem ismeri el Bolívia kormányát.

**Szépség egészség; helyes testtartás, kényelmes jó érzés, a belszervek rázásmentes tartása, a lesúlyedt szervek emelése egyesül azon egészség: haskötőkben, melyeket**  
**Kováts Sándorné**  
 készít, Szent Gellért-utca 10.  
 Repülő hídán át.

## Ismerteljük a 30/1944. M. E. számú rendeletet az 1944. évi mezőgazdasági munka végzésének biztosításáról

(Bevezető közlemény.)

5. §.

1. A gazdasági munkaszerződésben fi lehet kötni azt, hogy a részes munkabéért, vagy szakmánybérért elvállalt munkán felül a munkás köteles a hivatalosan megállapított napszámú munkabérek mellett megfelelő számú munkanapon a gazdaságban napszámú munkát is teljesíteni. Az arató és eséplőmunkásoknak a munkaadó arató és eséplőrészt teljes egészében természetben kiszolgáltathatja, ha a munkaadó kívánására a gazdaságban előforduló egyéb munkálatok elvégzését is vállalták és a hivatalosan megállapított munkabé mellett teljesítették. A zabból járó arató és eséplőrész természetbeni kiszolgáltatására vonatkozólag a közellátásügyi miniszter eltérően is rendelkezhetik.

2. Azoknak a mezőgazdasági munkavállalóknak, akik az 1944. évre a gazdaságban előforduló munkáknak az egész időnyben való elvégzésére vállaltak kötelezettséget, az élelmezési lisztjándósságon felül a munkabér fejében kikötött (hatóságilag megállapított) kenyérgabona járandóságokban kenyérgabonában legfeljebb 10 métermázsát lehet természetben kiszolgáltathatni. Ha a kenyérgabona járandóság természetbeni kiszolgáltatandó ezt a mennyiséget meghaladja a különbözetet a munkaadó készpénzben köteles teljesíteni.

3. A munkabér fejében kapott természetbeni járandóság után a munkavállalót a közellátás céljára beszo- gáltatási kötelezettség nem terheli.

6. §.

1. Ha az, aki egészen, vagy túlnyomórészt mint gazdasági munkavállaló tartja fenn magát, az 1944. évi február hó 15. napjáig nem kötött gazdasági munkavállalóként legalább olyan időtartamu szerződést, mint az 1943. évben, köteles a lakóhelyén illetékes községi, városi gazdasági munkaközvetítő hivatalnál (községi jegyzőnél, körjegyzőnél, városi tisztviselőnél) az 1944. évi február hó 20. napjáig jelentkezni.

2. A községi, városi gazdasági munkaközvetítő hivatal az el nem szerződött munkavállalókat, — azokat is, akik a jelentkezést elmulasztották, — jegyzékbe foglalja s felhívja, hogy a nyilvántartott munkaalkalmakra vonatkozó szerződési ajánlat elfogadásával munkát vállaljanak.

7. §.

1. Azt a munkavállalót, aki a 3. §. 1. bekezdése ellenére vállal alkalmazást, ugyiszintén azt aki a 6. §. 1. bekezdésében megszabott jelentkezési igazolatlanul elmulasztja, vagy alapos ok nélkül felhívás ellenére sem köt szerződést, a közigazgatási hatóság a 2620/1941 M. E. sz. rendelet rendelkezési szerint honvédelmi munka címen kirendeli gazdasági munkálatok kötelező végzésére.

2. Megfelelő esetben alkalmazni kell a munkafegyelm biztosítása tárgyában kiadott 4860/1941 M. E. sz. rendeletnek a rendőrhatalósági őrizet alá helyezett (internáltak) katonai vezetés alatt munkára szorítása tekintetében fennálló rendelkezéseit is.

8. §.

1. Ha az aki 100 kat holdat meghaladó mezőgazdasági (szántóföldi,

kert, szőlő) művelés alatt álló területen gazdálkodik, az 1944. évi február hó 15. napjáig nem szerződöttetett annyi gazdasági munkavállalót, mint amennyi a szokásos és rendes gazdálkodás menetéhez szükséges, köteles a birtok fekvése szerint illetékes községi, városi gazdasági munkaközvetítő hivataltól (községi jegyzőtől, körjegyzőtől, városi tisztviselőtől) az 1944. évi február hó 20. napjáig a hiányzó munkaerők közvetítését, vagy esetleg kirendelését kérni. Ha ennek elmulasztása következtében a mezőgazdasági munka elvégzése hiányt szenved, az 1942. XVI. t. c. 21. §-a 2. bekezdésének a. pontja alapján a mezőgazdasági termelés rendjének közérdekű biztosítása végett hatósági intézkedésnek van helye.

9. §.

1. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezések alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedő elzárással büntetendő az a munkaadó, aki a 3. §. 1. bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére munkát vállaló személyt alkalmaz, noha tudja, hogy kellő gondosság mellett megtudhatta volna, hogy a munkavállaló a munkát a 3. §. 1. bekezdése ellenére vállalja, vagy aki az ilyen munkavállalót hivatalos figyelemzés után is alkalmazásban tartja.

2. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbünteté-

ssel büntetendő az a gazda, illetőleg dohánytermelő, aki a 3. §. 2. bekezdésben megállapított bejelentési kötelezettség teljesítését elmulasztja.

3. A pénzbüntetés tekintetében az 1928. X. t. c. rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy az 1. bekezdés esetében a pénzbüntetés legmagasabb összege 8000 pengő.

4. A kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak hatáskörébe tartozik. Az 1929. XXX. t. c. 59. §-a 1. bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés szempontjából szakminiszternek a földművelésügyi minisztert kell tekinteni.

10. §.

Az 1898. II t. c. 8. §-ának 1. bekezdése akként módosul, hogy a munkaszerződést minden esetben a munkások többségének lakhelyén az illetékes községi előjáróság (polgármester) előtt kell megkötöni. A szerződéskötésnél közreműködő előjáróság (polgármester) a más községben, városban lakó munkás szerződéséről értesíti az annak lakhelyén illetékes előjáróságot (polgármestert.)

11. §.

1. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

2. A 410/1943. M. E. számú és a 4230/1943. M. E. sz. rendelet hatályát veszti.

Budapest, 1943. december 28-án.

Kállay Miklós s. k.  
m. kir. miniszterelnök.

## A földművelésügyi miniszter körrendelete az 1944. évi mezőgazdasági munka végzésének biztosítása ügyében

A m. kir. minisztériumnak 30/1944. sz. rendeletét (a továbbiakban röviden: R) külön lenyomatban tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából esatolva megküldöm. A R-t tartalmazó külön lenyomathól egy-egy példányt — a helyi viszonyoknak megfelelő külön utasítással — haladéktalanul el kell küldenie az illetékes területén lévő valamennyi polgármesternek és megyei város polgármesterének, ugyiszintén valamennyi községi előjáróságnak, miértis az ehhez szükséges példányszámokat ugyancsak egyidejűleg mellékelem.

A háborús események alakulása arra enged következtetni, hogy a termelő munka végzését a folyó évben a legnehezebb viszonyok között kell majd biztosítani. Minthogy ilyen körülmények között a munkaerő ellátás és a zavartalan munkavégzés biztosításának rendje minden mulasztás a leg súlyosabb következményekkel járhat. A rendelkezés helyes, gyors és maradéktalan végrehajtásáért egyes, a R-ben foglalt rendelkezések alkalmazása tekintetében a következők szerint rendelkezem:

1. A R-b 1. §-ában foglalt rendelkezések kiterjednek az éves eseléd alkalmazási minőségére (közseléd, pásztor, kertész, vincellér, iparos, gazda, előjáró, stb.), továbbá a bérfizetés módjára (konvenció, bentkosztos, havibéres, stb. eseléd) és a bér nagyságára (egész, háromnegy, I. és félbéres, vagy I., II., III. osztályú

stb. eseléd tekintet nélkül mindenféle éves gazdasági eselédre.

2. A R. 1. §-ában foglaltak nem korlátozzák a feleknek azt a jogát, hogy a megkötött eseléd szerződést közös egyetértéssel bármikor (a felszólítási időn túl is) megszüntethessék, ideértve azt az esetet, amikor a munkaadó gazda a eseléd felmondását a maga részéről elfogadja. A szóban lévő §. rendelkezési a eseléd szabad költözködési jogát sem szüntetik meg, csupán a eseléd egyoldalú felmondási jogát korlátozzák, helyesebben szóval a másutt való el szerződés feltételéhez kötik, mint hogy a R. célja ebben a vonatkozásban az, hogy a eselédek az eddigi foglalkozásuknál megmaradjanak. (Lásd: A R. 3. §-ában foglaltakat.) Erre tekintettel a munkaadó gazda felmondási joga korlátozás alá nem esik.

3. A R. 1. §-ának 1. bekezdésében foglalt rendelkezés nem érinti a gazdasági eselédek szolgálati idejéről szóló 1935: II. t. c.-nek az éves gazdasági eseléd szerződés felmondására vonatkozó rendelkezéseit. Így tehát az idézett t. c. 2. §-ának értelmében, ha február hó 1. napjáig egyik fél sem jelenti ki, hogy a szerződést megújítani nem akarja, azt április hó 1. napjától számított további egy évre meghosszabbítottak kell tekinteni. Ha február hó 1. napjáig a gazdasági eseléd felmondással él, a felmondás napjától, legkésőbb tehát február

1-től számított 30 nap alatt köteles igazolni, hogy éves gazdasági eselédnek máshova szegődött, különben a felmondás hatálytalan és úgy tekintendő, mintha meg sem történt volna. Más eset az, amikor a eseléd olyan okra hivatkozik, amely miatt szolgálatba lépni sem köteles (lásd a következő 4. pontot). Megjegyzem, hogy az 1935: II. t. c. 3. §-a szerint juhász (juhászbojtár) tennivalóinak ellátására irányuló éves eseléd szerződésre vonatkozóan augusztus hó 1. napja, szőlő, vagy kertgazdaságban (dohány-kertészetben) alkalmazott gazdasági eseléd éves szerződésére vonatkozóan november hó 1. napja az az időpont, amelyen túl felmondásnak helye már nem lehet.

4. A R. 1. §-ának 1. bekezdésében foglaltak szerint az éves gazdasági eseléd az 1944. évben egyoldaluan felbonthatja a szerződést akkor is, ha olyan esetre hivatkozik, amely miatt szolgálatba lépni sem lenne köteles. (1907: XLV. t. c. 15. §.) Ezeket illetőleg a következőkre hívom fel a figyelmet. Maga a gazdasági eselédnek a felmondása csupán a munkaadóval szemben fennálló éves gazdasági eseléd szerződést szünteti meg. De pusztán a felmondás révén a eseléd még nem mentesül a R. 3. §-ának 1. bekezdésében megállapított az alól a kötelezettsége alól, hogy az 1944/45. szolgálati évben is gazdasági eselédként köteles szolgálatot teljesíteni. Ez alól ilyen esetben is csak a m. kir. Gazdasági Felügyelőség, mint vármegyei gazdasági munkaközvetítő hivatal adhat — indokolt esetben — felmentést. Ha a eseléd az 1907: XLV. t. c. 15. §-ának e., vagy g. pontjában foglalt okra való hivatkozással mondott fel, ezek az okok, amelyek pusztán a régi gázdával szemben fennálló viszonyra vonatkoznak, nem adhatnak alapot arra, hogy a felügyelőség az illető eselédet a eselédként való újból el szerződés és szolgálat teljesítés kötelezettsége alól felmentse. Ha ellenben a eseléd az 1907: XLV. t. c. 15. §-ának a., b., c., vagy f. pontjában felsorolt okok valamelyike alapján mond fel, (munkaképtelenség beállása, saját kezelést nem nélkülöző birtok öröklése, a családi viszonyok változása folytán otthonlét szükség, férjhezmenés) a gazdasági felügyelőség, mint vármegyei gazdasági munkaközvetítő hivatal kizárólag csak azt tege vizsgálat tárgyává, hogy a felhozott ok alapos-e a eseléd tényelőadása a valóságnak megfelelő-e s ha igen, a felmentést adja meg. Vé- gül megjegyzem, hogy az 1907: XL §. t. c. 15. §-ának d. pontjában említett eset (a gazda a eselédet a meghatározott időben elfogadni nem akarja) a R. 1. §-a 1. bekezdésének alkalmazásában a dolog természeténél fogva tárgyaltalan.

(Folyt. köv.)

## Pályázati hirdetés

A m. kir. belügyminiszter pályázatot hirdet a biharmegyei Sarkad községi „II. Rákóczi Ferenc” gyógyszerár 40.176 P. ellenértékű jogosítványára.

Biharmegye alispánja pályázatot hirdet Biharnagybajom (sárréti járás) nagyközségnél megüresedett segédjegyzői állásra, továbbá

Köröstarjáni (nagyvárad járás) körjegyzőségénél megüresedett segédjegyzői állásra.

## HIRDETMÉNY

A jövedelem- és vagyonadóóról szóló 1927. évi 500 P. M. H. Ö. 48. §. 2. bek. Ut. 1. bek. foglalt rendelkezésre hivatkozással, felhívom az érdekelt munkaadókat, hogy az erre a célra szolgáló és a fogyasztási adóhivatalnál (Bémer-tér 4. sz., I. emelet) **legkésőbb folyó évi február hó 5-ig** díjtalanul beszerzendő szabályszerű nyomtatványok felhasználásával nyújtsák be azon alkalmazottaiknak névjegyzékét és külön-külön kiállított illetményjegyzékét, akik az 1943. év folyamán a munkaadótól összes szolgálati járandóságuk egy évi összege címén (beleértve a rendszeres fizetésen kívül kapott karácsonyi segélyt, egyéb jutalom, természetbeni járandóság pénzbeli értékére átszámítva, stb.) 6000 pengőt meghaladó illetményt élveztek. A 6000 pengő illetmény alatt az adó és egyéb terhekkel nem csökkentett bruttó összegű illetmény értendő.

Az átvett névjegyzékeket és illetményjegyzékeket az érdekelt munkaadók ugyancsak a fogyasztási adóhivatalnál, az átvételtől számított 3 nap alatt, de legkésőbb **folyó évi február hó 29-ig bezárólag** kötelesek benyújtani.

Figyelemztetem az érdekelt munkaadókat, hogy amennyiben a felhívásnak határidőre nem tesznek eleget, vagy nem a valóságnak megfelelő adatokat jelentenek be, annyiszor 100 pengő pénzbírságra büntetendők, ahány alkalmazottjuknál a mulasztást, illetve a szabálytalanságot elkövetették.

Nagyvárad, 1944. január 28.

Fráter József s. k.,

a fogyasztási adóhivatal főnöke.

## Felhívás a tüzfakereskedőkhöz

Nagyvárad thj. város polgármestere 537—1944. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Felhívom az összes tüzfakereskedőket, hogy a betelt tüzifaellenőrző lapokat a vevőtől szedjék be és azokat 24 óráig belül a Közélemezési Hivatal 6. sz. szobájában adják be.

Nagyvárad, 1944. január 27.

Dr. Soós István s. k., polgármester.

## Január havi szappan-elszámolás

Nagyvárad thj. város Közélemezési Hivatal 538—1944. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Felhívom a város területén működő fűszer, szatós és vegyeskereskedőket, hogy az alább feltüntetett beosztás szerint, 1944. febr. hó 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12. napjain feltétlenül jelentkezzenek a városi Közélemezési Hivatalban, a januári szappan-elszámolás megejtése végett.

Együttal közlöm a kereskedőkkel és fogyasztókkal, hogy az elszámolás megtörténte után, január havi, vagy korábbi mosószappan-jegyek nem fogadhatók el, illetve nem válthatók be.

Fenti rendelkezések nem teljesítése, vagy megszegése, a további szappanelszámolásból való azonnali kizárást von maga után.

1944. február 4-én A—B betűvel, 5-én C—F betűvel, 7-én G—K betűvel, 8-án K betűvel, 9-én L—N betűvel, 10-én O—S betűvel, 11-én Sz betűvel, 12-én T—Zs betűvel kezdődő nevek.

Nagyvárad, 1944. január 27.

## Fa- és szénkiutalás február 1-én

Nagyvárad thj. város polgármestere 523—1944. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Értesítem a város közönségét, hogy a fehér és rózsaszínű falappal rendelkezők az alatt felsorolt kereskedőknél a falpra 100 kg. tüzfát és bármely szénkereskedőnél 50 kg. szenet szerezhetnek be.

Február hó 1-én, kedden:

Dr. Grósz faterlepen: Heltai, Virág, Berkovits Ferenc, Pál, Jakab Mihály, Papvári Elemér, Gyöngyössi, Verbóczy-utcák.

Gergely faterlepen: Bunyitay-liget, Városliget és Kereszt-utcák.

Lévay faterlepen: Péter-u. és Lakatos-utca 1—16. házászámig.

Surányiné faterlepen: Gárdonyi, Kemény Zsigmond, Jávoroka Ádám, Bezeredy, gróf Apponyi-fasor, Cséplő Péter, Rövid és Petneházy-utcák.

Heiler faterlepen: Pece-utca 1—17. házászámig.

Vlár faterlepen: Gróf Tisza István-út 1—38. házászámig.

Jelen hirdetményben meghirdetett tüzfamennyiség folyó hó 5-én, szombat délután 5 óráig vehető át.

Nagyvárad, 1944. január 28.

Dr. Soós István s. k., polgármester.

## 10 deka vaj váltható ki a terhes anyák részére kiadott tejjegyre

Nagyvárad thj. város polgármestere 536—1944. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Értesítem a város közönségét, hogy a Közélemezési Hivatal által a három éven aluli gyermekek és terhes anyák részére kiadott tejjegyre 10 deka vaj váltható ki az alatt felsorolt helyen és időben:

Február hó 7-én, hétfőn:

A Damjanich-u. I. számú elosztóban, a Mátyás király-ut 104. sz. alatt lévő II. sz. elosztóban, Horthy Miklós-ut 28. sz. alatt lévő III. sz. el-

osztóban és az Össi-telegen lévő IV. sz. elosztóban.

Február hó 8-án, kedden:

Az Árpád vezér-ut V. sz. elosztóban, a Szeptember 6-utcaán lévő, a Mátyás király-ut 5. sz. alatt lévő VIII. elosztóban és a Kenesse-utca 4. sz. alatt lévő VIII. sz. elosztóban vehetik át a részükre járó 10 dkgr. vaját, a tej kivételével alkalmával. Fenti napok után az elosztók vaját nem szolgáltatathatnak ki.

Nagyvárad, 1944. január 27.

Dr. Soós István s. k., polgármester.

## SZÍNHÁZ

Egy boldog pesti nyár  
Bemutató a Szigligeti Színházban

Két szövegíró: Szilágyi László és Orbók Attila s három zeneszerző: Buday Dénes, Eisemann Mihály és Fényes Szabolcs osztózik a sikerben, amelyet az *Egy boldog pesti nyár* című nagyoperett a Fővárosi Operettszínház sorozatos előadásain elért. A Fekete Péter mellett, sőt talán előtt is az utóbbi idők legnagyobb vonzóerejű daljátéka ez s a Szigligeti Színház hosszú előkészület után, nagy anyagi áldozattal kiállításban, rendezésben, játékban az adott viszonyok mellett, a lehető legjobbat nyújtva mutatta be.

A millénium évében volt az a boldog pesti nyár, amelyre a szerzők e látványos, mozgalmos revü-operettben emlékeztetnek. Békebeli huszárönkéntesek szerelmesei benne békebeli intézeti növendékekbe, a régi jó idők huszárezredese bonyolódik szintén szerelembe egy ünnepektől primadonnába, aki vidéki kuriáról tért vissza a világot jelentő deszkákra: a századforduló hölgyei és gavalérljai korhű öltözetben, korhű mozdulatokkal és korhű viccekkel vonulnak fel, nem hiányoznak a negyvenötven évvel ezelőtti mulatságos figurák sem, köztük a pesti gigerli és a nagyvárosi forgatagába került falusi leány, meg a népies beszédű földbirtokecska fiatalember, akiket a milléniumi ünnepek látványosságai csaltak fel Pestre s hogy teljes legyen a századfordulói hangulat, még a k. und k. katonabanda is megszólal, sőt egykori reklámokat is vetítenek mint például Csillag Annát 184. cen-

tímetér hosszú hajával és az öreg Ujlázi a nagy szivarjával, amint lemeházza azokat, akik nem isszák az egyedül üdvözítő Gotschli-rumot.

Rengeteg sok minden történik a két, egyenként másfélórás részes darabban, nem is lehet azt mind elsorolni. Tíz kép nyújt lehetőséget pompás új díszletek bemutatására s ezek a díszletek, amelyeket *Plivelics* Emil tervei szerint *Kovall* István festett színesen, izléselesen, stílusosan, külön érdekességei a darabnak. S a jelmezek ilyen gazdag pompáját sem látnak az utolsó években a Szigligeti színház kiállításában. Nehéz elképzelni, hogy tudott a színház és hogy tudtak a főszereplők ennyi kellemet beszerezni a mai körülmények között.

A darab igen sok szereplőt mozgósít s mintha a helyi társulat tagjainak a testére szabták volna a szerepeket. A méltóságos primadonnát *Jamvay* Lucy alakítja. Parádés szerep, számtalanszor öltözködik benne ez a mutatós, tehetséges művész és toalettjeivel valósággal elképrázolja a nézőt. Állítólag összesen 700 méter fodor van századfordulói divatú ruháiban. De a játékka sem marad a ragyogó toalettjei mögött. Nem nagyon bír el ugyan egy akkora fiút, mint *Gulácsy*, de a kinézésében ellenőrizhetetlen korú színésznőnek tökéletes illúzióját adja. Prózaja közvetlen, játékka könnyed, éneke megütö az operettben szokásos színvonalat.

*Jurik* Julcsi a vidéki leány szerepében kapott nekivaló feladatot s ezt izléselesen, zökkenők és szembetűnőbb kiesések nélkül oldotta meg. *Göndör* Klári kis intézeti növendéke ismét csupa kedvesség, humor, elvenség. A szerelmes, csiri-csári, rakoncátlan, régivilágbeli kisleányt nem is lehet több színnel, ennivalóbban megszemélyesíteni. *Szögi* Arany vénkisasszonya is igen jó alakítás. *Gulácsy* fiatal huszárönkéntes elegáns, suhancos kedvességű s minden vonatkozásban sikerült. *Szabó* Ernő mókái csak a második rész párbaj-jelenetében lanyhulnak kissé, talán azért, mert itt már elfogadhatatlanul hatványozódik a darab egyéb részeiben nagyon mulatságos ostobaság-halmozás. Ezt a jelenetet nyugodtan meg lehetne rövidíteni. *Lendvai* Lajos is jól jellemezte ezredesét, nem kevésbé *Horváth* Jenő a főherceget, aki szintén lényeges tartozéka a régi monarchia boldog és nyugodt légkörében játszódó darabnak.

A görölknek is sok munkát ad az operett. Ugy *Szabó* Ernő rendező, mint a táncokat betanító *Molnár* Tivadar az adottságokhoz mért legjobb teljesítményt hozta ki belőlük. A kar kékfrakkos jelenete különösen szép, de számos nagy, tarka tömegjelenet van a darabban, amelyek helyenként az elragadtatásig fokozzák a hatást.

A közönség, talán a második rész első jeleneteiben érezhető lankadástól eltekintve, végig nagy tetszéssel kísérte az *Egy boldog pesti nyár* előadását s azt hisszük, jó műsorpolitikával élt a színházgazdát, mikor összefüggő szériában, tíz estére műsorra tűzte a darabot.

(j. b.)

## Színházi iroda közleményei

„Egy boldog pesti nyár”, az idény kimagasló sikerű sláger operett-újtonsága szombaton este A-bérletben, vasárnap délután, vasárnap este és hétfőtől egész héten minden este bérletszünetben van műsoron. Gyönyörű díszletek, pazar toalettek! Szenzációs táncok! Rengeteg vidámság és kacagás. Minden száma egy-egy sláger! Jegyek elővételben már válthatók az összes előadásokra.

## MŰSOR:

Szombaton délután 3 órakor: *Egy boldog pesti nyár*.

Szombat este 6 órakor: *Egy boldog pesti nyár*.

Vasárnap délután 3 órakor: *Egy boldog pesti nyár*.

Hétfőtől egész héten minden este: *Egy boldog pesti nyár*.

## „Juhász legény, szegény juhász legény” a Szent József Kultúrházban

A Szent József-telepi Kultúrházban, ahol a közelmúltban igen szép sikerrel adták elő Szigligeti Ede: „Cigány” című népszínművét, most ismét nagy szorgalommal készülnek vasárnap (január hó 30-án) délután előadásra.

Ez alkalommal a „Juhász legény, szegény juhász legény” című 3 felvonásos énekes, táncos vígjátékot adják elő. Az előadás pontosan 4 órakor veszi kezdetét, melyre tekintettel kéri a rendezőség a n. é. közönség pontos megjelenését. Műsorok a helyek biztosítására máris kaphatók a Kultúrház gondnokánál.

Az előadás iránt máris nagy érdeklődés nyilvánul meg

## Egyharmadával csökkent tavaly a kiadott új iparjogosítványok száma

Már többször rámutattunk arra, hogy az új iparjogosítvány igényléseknek a konjunktúrája elmult. Ma már nem kecsesített könnyű meggazdagodással egy-két új iparigazolvány megszerzése, egyrészt, mert nagy az áruhiány, de különben is az áruforgalom korlátai miatt nincs kilátás nagy jövedelemszerzésre. Egyébként is a hatóságok különböző intézkedésekkel korlátozták az új iparjogosítványok kiadását és mindenképpen megnehezítik új kereskedések, nemzetgazdaság szempontjából nem fontos iparvállalatok létesülését. A főváros statisztikáj hivatala most megjelent kimutatásából kiderült, hogy tavaly egyharmaddal csökkent az új iparjogosítványok kiadása. De nemcsak a kiadott, tehát már negatív iparjogosítványoknál mutatkozik számszerű csökkenés, hanem az új iparjogosítványok igénylésénél, kérelmezésénél is. Az elmúlt év első 8 hónapjában 7819 új iparigazolványért és 1094 új iparendélyért folyomadtak. Ez 2374 kérelemmel kevesebb, mint az előző évben benyújtott hasonló igénylések száma. Ugyanekkor a kerületi eljárások, mint elsőfokú iparhatóságok, 6063 új iparjogosítványt adtak ki 2462-vel kevesebbet, mint az előző év hasonló időszakában. Szaporodtak ellenben

az iparjogosítványviszádságok, ami szintén a konjunktúra megszűnésének a jele. 3517 iparjogosítványt szolgáltatnak vissza ez idő alatt, mintegy 300-al többet, mint a megelőző évben. Ha tehát a kiadott iparjogosítványok számából levonjuk a visszaadott jogosítványok számát, kiderül, hogy a múlt év első 8 hónapjában mindössze 2546-al szaporodott Budapesten az iparizók száma. (Magy. Tud.)

### Február 29-én osztják ki a félévi bizonyítványokat

A Hivatalos Lapban a vallás- és közoktatásiügyi miniszternek rendelete jelent meg az 1943-44. iskolai év első felének befejezése tárgyában. Eszerint az ipari közép- és felső iskolákat kivéve, minden középfokú és középfokú iskolában február 29. napjáig tart az iskolai év első fele. Ezen a napon kerül sor a félévi bizonyítványok kiosztására is, ellentétben az eddigi rendszerrel, amikor január 30-án osztották ki a bizonyítványokat.

## RÁDIO

### VASÁRNAP, JANUÁR 30. Budapest I.

- 7.30 Szózat. Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Összinte beszéd.
- 9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Fő utcai Szent Flóriánról elnevezett görög katolikus magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet Dudás Miklós hajdudorogi püspök mondja.
- 10.00 Református istentisztelet a Káinyi-terti templomból. Igét hirdeti Ravasz László dr. püspök.
- 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szíve templomból. A szentbeszédet P. Vid József jézuitársasági házfőnök mondja.
- 12.15 Leventeműsor.
- 12.55 A rádiózenekar műsorából.
- 13.45 Időjelzés, hírek, vizállásjelentés.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadás-sorozata.
- 15.45 Magyar nóták.
- 16.25 Magyar harfa, magyar lant.
- 16.55 Hírek.
- 17.00 Csanak Béla szerzeményeiből játszik a rádiózenekar.
- 17.40 Vers és próza Brassórol.
- 18.00 Dohnányi Ernő emlékkönyvéből.
- 19.00 Baróti Géza csevegése.
- 19.10 Magyar és német művészek hangversenye a bécsi Konzerthausban.
- 21.10 Bőszörményi Nagy Béla zongorizik. Albert Ferenc hegedül.
- 21.40 Hírek, sporteredmények.
- 22.40 Dal, tánc, hangulat.

### Budapest II.

- 9.00 Hanglemezek.
- 11.15 Zongora-hegedű matiné.
- 15.00 Táncczene.
- 16.00 A Székesfővárosi Zenekar hangversenyének közvetítése.
- 21.00 Mindenből mindenki nek.

### HÉTFŐ, JANUÁR 31. Budapest I.

- 8.35 Délelőtti muzsika.
- 10.35 Sovinsky László szalonzenekara.
- 11.40 Dr. Müllerné Mikés Margit előadása.
- 12.10 Beszkárt zenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. — A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Lehár: zenei emlékek — egyveleg.
- 15.00 Csorba Gyula cigányzenekara.
- 15.30 Fővárosi árva vidéki otthonában. Közvetítés a bioscpi Horváth Miklós-

- né árvalaházból.
- 16.30 Hinczy László tánczenekara.
- 17.00 A Közoktatásiügyi miniszterium rádióelőadás-sorozata.
- 17.15 A rádiózenekar műsorából.
- 17.45 A hadigondozottak illetményei. — Vitéz Máthé Kálmán altábornagy előadása.
- 18.05 Schubert-melodikák.
- 18.30 A Szent Margit ünnepek után. — P. Badalk Beritlan, a Szent Domonkos-rend magyarországi tartományfőnökének előadása.
- 19.00 Dolécskó Béla műveiből játszik a Budapesti Hangverszenyekar.
- 20.00 A székelv lírikusok.
- 20.30 A Parasztszociet utja Verga novellájától és drámájától Mascagni operájáig.
- 22.40 Magyar nóták.
- 23.10 Táncczene.

### Budapest II.

- 19.00 Német nyelvoktatás.
- 19.25 Huzella Elek előadása.
- 20.00 Horváth Dudás József cigányzenekara.
- 20.30 Sz. Weress Jolán előadása.
- 20.35 Szalonötös.
- 21.25 Hoffmann Ernő dr. előadása.

### KEDD, FEBRUÁR 1. Budapest I.

- 8.35 Délelőtti muzsika.
- 10.15 Zenekari muzsika.
- 11.15 A rádió kamaragyűjtése.
- 11.40 Divartudósítás.
- 12.10 Szórakoztató zene.
- 13.30 Honvédeink üzennek. — A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A Légierők zenekara.
- 15.30 Gyermekdelután.
- 16.20 Roósz Emil szalonzene-együttese.
- 17.00 Ijjas Antal előadása.
- 17.30 Magyar nóták.
- 18.00 Cholnoky Jenő dr. gyetem tanár beszéje Norvégjáról.
- 19.00 Mezőgazdasági félóra.
- 18.50 Hosszú ének.
- 19.00 A Wiener Sangerknaben hangversenyének közvetítése.
- 19.50 Hangképek a jégkorongbajnokság döntőmérkőzéséről.
- 20.10 Könnyű zene — könnyű percek.
- 22.40 Mesterművek — mesterekkel.
- 23.25 Filmhalok.

### Budapest II.

- 19.00 Mezőgazdasági félóra.
- 19.30 Táncoljunk — nevéssünk.
- 20.05 A Wiener Sangerknaben hangversenyének közvetítése II. rész.
- 21.00 Szász Károly beszél.
- 21.20 Jaap Emmer hegedül.
- 21.25 Sárközy Gyula cigányzenekara.

## APRÓHIRDETÉSEK

### Adás-vétel

Férfi ruhákat, használtakat legjobban venet, eladhat Molnárnál, Bémer-tér 1. 910

Eladók város közelében több új magánház, beköltözhető több kisebb, nagyobb bérházak és telkek. Özv. Tatayné, Szigligeti-u. 12. Telefon 28-74. 265

Magánház háromszobás Hattyu utcán 30.000 pengő. — Hajdu-utcában kétszobás, istálló nagytelkű magánház 16.000 pengő. — Összkomfortos magánházak Lázár Vilmos, Dugovics Titusz, Gömbös utcákban. — Mester utcában háromszobás magánház 28.000. — Árpádevezér utcában magánház 12.000. — Szt. József utcában magánház 10.000. stb. **Kölcsönök** betáblázásra több évre kaphatók. — Február végére megjelenik **Ingatlan Vevők Tudnivalói**, összeállította **Dr. Váradi Ödön**. Ara 2 pengő. Kiadja a **Jelinek** ingatlaniroda. — **Társat** keres tökével közreműködéssel több kereskedő, iparos. **Üzlet** központban szép berendezéssel átadó. — **Jelinek** ingatlaniroda Telki-u. 2. Irodai órák kilenc-től—kettőig. 479

**Tangóharmonika** „Hohner” 140 B 3 váltós eladó. Kocsuth Lajos-u. 20. Molnár. 471

**Néprádió** jó állapotban, sürgősen eladó. Kovács, Városliget-u. 20. 478

**Kombinált** diófa butor eladó. Hegyessy Márton-u. 4. asztalosnál. 473

**Ha** bármit eladni, vagy venni akar, jöjjön el a „Rekordba”, Hlatky E.-utca 14. szám. 446

**Varrógépet** bármilyen állapotban, magas árban veszek Kiss Béláné, Kocsuth-utca 3. Telefon 27-88. 131

**Csőpléget** Clayton és Schutleworth gyártmányú, gőzkazánal együtt üzemképes állapotban, azonnalra eladó. Baráthy Gyár-u. 43. sz. Telefon 27-60. 484

**Újhoz** 40 hektoliter vradai termés eladó. Telefon: 19-00. 481

### Különféle

**Fertőtlenítést**, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évj gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

**Paragázzal** poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás, Szigligeti-u. 7. Telefon 14-21. 664

**Teljes** ellátásba és gondviselésbe fogadna kis házzal vagy ingatlanal rendelkező idősebb egyént kereskedő házaspár. Címét a kiadóba szer. „Videki” lehet” jellegére. 488

### NAGYVÁRADI GAZDÁK ÉS KISIPAROSOK HITELSZÖVETKEZETE

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja

Gróf Bethlen István-u. 6.

1. Jelzálogos váltókölcsön kölcsönmentesen 5 1/2% kamattal 5 évre kapható.
2. Takarékbetét után 4% kamatot adunk.
3. Heti (piculás) betéttel a legjobban neveljük gyermekeinket takarékoságra. **Legkisebb hetibetét 1 pengő.**

„Ferenc József” kabátokat megvételre, vagy kölcsönképpen keres a Szigligeti Színház ruhatára. 472

**Nagy műhely**, iroda helyiséggel csendes munkára, villamosított 5 perc. első jére kiadó. Cím a kiadóban. Ugyanott buvározott szoba is. 480

Brandisz magánnyomozó iroda nyomoz, megfigyel, informál. Nagyvárad, Hodossy-u. 30. 480

Ha szereti az otthonát, ne hagyja megrázni a csatáját. Lufással csináltassa meg cserépkályháját **Lujács Lajos** kályhásmester Török Ignác u. 70

**Zippzárjavítás** felelősséggel, **Jakab** műszerésznel, Kocsuth-u. 5. 64

**Könyvelést**, üzleti könyveinek felfektetését, vezetését, ügyvitel szervezését, és felülvizsgálat szakszertien és lakosmeretesen intézi, adóügyekben felvilágosítást, segítséget nyújt Tóth Gizella könyvelési irodája, Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29-26. 528

## Hirdessen a Magyar Lapokban

### Allást nyee

**REGGELI** lapkihordáshoz lapkihordót keresünk, azonnalra. Jelentkezni lehet a „Magyar Lapok” kiadóhivatalában.

**Keresztény** gépirónót ügyvédi irodába felveszek. Dr. Devald, Rákóczi-út 7. 476

**Gyakorlott** gépirónó alkalmazást nyerhet. Jelentkezés 1-2 óra közt az Erdélyi Pártirodában, Sal Ferenc-utca 9. sz. 474

**Kifutó** leányt, vagy fiút felvesz Ace ékezerész, Széchenyi-tér 6. szám.

**Gazdatisztet** keres gazdasággal és nagyobb állatállománnyal bíró környékbeli vállalat. Saját kézzel írt ajánlatok részletes életrajzzal és fizetési igény megjelölésével „Önálló szakember” jellegére a kiadóba kéretnek. 469

**Mérnök** iroda keres gépelni és adminisztratív teendőket végzni tudó segédkötőt jó fizetéssel. Vörösmarty-utca 16. szám. 487

**Női** konfekció munkában gyakorlott varróanyagokat felvesz. Szegedy, Szent János-u. 88. 486

**Garancia** képes komoly üzletvezető és kiszolgáló felvétetük, rásbéli ajánlatot Telki-u. 9. Kovács textil. 485

**Gépirónót**, akinek irodai gyakorlata van, állandó alkalmazásra felvesz. Kaczián közjegyző. 482

### Allást keres

Pesti varróházakhoz ajánlkozik Kristófné, Gróf Tisza István-ut 31. 408

### Oktatás

**Szabó Ferenc GYORSIRO.** és **GÉPIRÓISKOLÁJA**, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.—42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. Telefon: 29-78.

### KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R-T.

A szerkesztőségi felelős: **Dr. Paál Árpád** főszerkesztő. A kiadóért felelős: **Dr. Virág Jeromos** igazgató. Szent László-nyomda R-T. igazgatója

**Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén Nagyvárad, Szilágyi** **Dózsa utca 8. szám**